

ZAŁĄCZNIK 1. TABELARYCZNE ZESTAWIENIE PROPOZYCJI MODYFIKACJI ZOBOWIĄZAŃ WSKAŹNIKOWYCH DLA II OSI PRIORYTETOWEJ POIiŚ 2014-2020 WRAZ Z ICH UZASADNIENIEM I OKREŚLENIEM SPOSOBU OSZACOWANIA WARTOŚCI

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
2.1	<i>Liczba jednostek służb ratowniczych wspartych do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków awarii i katastrof [szt.]</i>	16	17 (106% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w POIiŚ 2014-2020 i SzOOP POIiŚ 2014-2020 do poziomu założonego w umowie podpisanej do 31.12.2018, tj. 17 szt.	Na potrzeby szacowania wartości docelowej wskaźnika przyjęto założenie, że w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków awarii i katastrof zostanie wyposażonych 16 komend wojewódzkich PSP. Zastosowane podejście było poprawne metodologicznie, na etapie szacowania nie uwzględniono jednak Komendy Głównej PSP, która również została objęta wsparciem związanym z prowadzeniem akcji ratowniczych i usuwania skutków awarii i katastrof - dlatego wartość wskaźnika w umowie podpisanej do 31.12.2018 osiągnęła wyższy poziom niż zakładano. Dodatkowe projekty, dla których planowane jest podpisanie umów po roku 2018, nie będą miały wpływu na zmianę wartości wskaźnika. W ramach analizy nie zidentyfikowano ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na osiągnięcie założonego poziomu wskaźnika. Wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny.
2.1	<i>Pojemność obiektów dużej retencji [m³]</i>	185 000 000	201 700 000 (109% wartości docelowej)	W związku z potencjalnym ryzykiem braku możliwości realizacji pełnego zakresu rzeczowego projektów wskazane jest pozostawienie wartości docelowej na założonym poziomie, tj. 185 mln m ³ .	Wartość docelowa wskaźnika została przyjęta na podstawie informacji dotyczących zidentyfikowanego i wpisanego do WPZ projektu dotyczącego budowy zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny na rzece Odrze. Zastosowane podejście było poprawne metodologicznie, na etapie szacowania nie uwzględniono jednak, że wpływ na realizację wskaźnika będzie miał również inny projekt, dotyczący ochrony przed powodzią Kotliny Kłodzkiej, w którym planowana jest m.in. budowa dużych zbiorników retencjonujących wodę. Po uwzględnieniu dodatkowego projektu wartość wskaźnika <i>Pojemność obiektów dużej retencji</i> w umowach podpisanych do 31.12.2018 osiągnęła nieco wyższy poziom niż zakładano – 201 700 000 m ³ , a więc 109% założonej wartości docelowej. Dodatkowe projekty, dla których planowane jest podpisanie umów po roku 2018, nie będą miały wpływu na zwiększenie wartości wskaźnika. W związku z trudnościami z wyborem wykonawcy na realizację jednego z zadań w projekcie dotyczącym ochrony przed powodzią Kotliny Kłodzkiej, istnieje w tym projekcie ryzyko nieosiągnięcia założonego poziomu wskaźnika, co nie będzie miało jednak wpływu na zagrożenie realizacji wartości docelowej zapisanej obecnie w POIiŚ 2014-2020 i SzOOP POIiŚ 2014-2020.

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POliŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					Wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny.
2.1	Objętość retencjonowanej wody [m ³]	2 500 000	od 3 161 675 do 3 315 616 (od 126% do 133% wartości docelowej)	Wskazane jest pozostawienie wartości docelowej wskaźnika na poziomie założonym w POliŚ 2014-2020 i SzOOP POliŚ 2014-2020, wynikającym z umów na realizację dwóch projektów retencyjnych Lasów Państwowych (tj. 2 500 000 m ³). Ponadto: Konieczne jest zwrócenie szczególnej uwagi na sposób definiowania wskaźnika przez beneficjentów na etapie podpisywania umów w konkursie 2.1.5/3/2018.	Zgodnie z definicją zawartą w Katalogu mierników POliŚ, wskaźnik obejmuje docelową objętość wody planowanej do zretencjonowania w obiektach małej retencji w wyniku realizacji projektów. Mianem małej retencji są określane zabiegi mające na celu zwiększenie retencjonowania wody oraz likwidację skutków naruszenia naturalnych stosunków wodnych w obrębie małych zlewni. W Katalogu mierników POliŚ przytoczono dość szczegółowy katalog obiektów oraz działań, które można zakwalifikować jako małą retencję. Wartość docelowa wskaźnika została przyjęta na podstawie informacji dotyczących dwóch projektów wpisanych do WPZ, zgłoszonych przez Lasy Państwowe, dotyczących rozwoju systemów małej retencji w lasach na obszarach nizinnych i górskich, w których objętość planowanej do retencjonowania wody określono na podstawie analizy potrzeb wszystkich jednostek Lasów Państwowych. Szacując wartości docelowe wskaźnika na poziomie działania wzięto pod uwagę fakt, iż istnieje ryzyko niezrealizowania części projektów, ze względu na niski stopień zaawansowania prac przygotowawczych, w związku z czym ostatecznie wartość docelowa została zmniejszona z 3,5 do 2,5 mln m ³ . Zastosowane podejście było poprawne metodologicznie. Na etapie szacowania nie uwzględniono jednak, że istotny wpływ na realizację wartości docelowej wskaźnika będą miały również projekty dotyczące zagospodarowania wód opadowych na obszarach miejskich – w części tych projektów przewidziano budowę zbiorników retencjonujących wody opadowe. Po uwzględnieniu tych przedsięwzięć, wartość wskaźnika Objętość retencjonowanej wody zakontraktowana do 31.12.2018 osiągnęła wyższy poziom niż zakładano – 2 995 714 m ³ , a więc 120% założonej wartości docelowej. Po podpisaniu wszystkich umów z naboru 2.1.5/3/18, wartość wskaźnika <i>Objętość retencjonowanej wody</i> może osiągnąć poziom od 3,1 do 3,3 mln m ³ (tj. od 126% do 133% założonej wartości docelowej). Wariant minimum zakłada podpisanie umów do wysokości aktualnej alokacji na konkurs, wariant maksimum zakłada podpisanie umów dla wszystkich projektów złożonych w naborze 2.1.5/3/18, które nie zostały dotychczas odrzucone. Oba warianty są prawdopodobne. Pomimo, że wartość dofinansowania w złożonych wnioskach przekracza alokację przewidzianą na konkurs, warto zauważyć, że w dwóch poprzednich naborach złożone wnioski cechowała wysoka jakość i zgodność z założeniami programu, czego konsekwencją było podpisanie umów dla

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POLIŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>wszystkich projektów. Szczegółowe założenia przyjęte na etapie szacowania możliwej do osiągnięcia wartości docelowej omawianego wskaźnika przedstawiono w podrozdziale 2.2.3.</p> <p>Osiągnięcie wyższego poziomu wskaźnika jest zjawiskiem pozytywnym i stanowi wartość dodaną wdrażania POLiŚ 2014-2020. Ujęcie działań związanych z retencjonowaniem wód w projektach dotyczących wód opadowych jest pożądane z punktu widzenia adaptacji obszarów miejskich do zmian klimatu i w związku z tym premiowane na poziomie kryteriów wyboru projektów. Jednocześnie zwiększenie wartości docelowej wskaźnika nie niesie za sobą skutku niezrealizowania innych istotnych założeń przyjętych w działaniu 2.1.</p> <p>W przypadku dwóch projektów Lasów Państwowych, które były podstawą szacowania wartości docelowej zapisanej w POLiŚ 2014-2020 na etapie programowania, wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny. W pozostałych projektach zidentyfikowano możliwość wystąpienia niespójności w podejściu do definiowania wskaźnika przez poszczególnych beneficjentów. Sam charakter wskaźnika rodzi problemy metodyczne, gdyż objętość retencjonowanej wody nie jest wartością stałą. W poszczególnych miesiącach, jak również w okresie wielolecia, ilość retencjonowanej wody w obiekcie ulega ciągłym zmianom w zależności od intensywności opadów, temperatury i innych czynników meteorologicznych. Ponadto retencja inna niż zbiornikowa jest trudna do oszacowania, zwykle opiera się na teoretycznych wyliczeniach lub wynikach modelowania. Z informacji przekazanych przez IW i IP wynika, że część beneficjentów miała problem z prawidłowym doborem wskaźnika i określeniem jego wartości. W części projektów deklarowana wartość dotyczyła de facto pojemności budowanych obiektów retencyjnych. Problem ten został zidentyfikowany przez IW i IP i podjęto działania związane z doprecyzowaniem sposobu szacowania wartości wskaźnika w poszczególnych projektach dotyczących zagospodarowania wód opadowych, jednak w części projektów mogą nadal występować niespójności. Biorąc jednak pod uwagę, że projekty dotyczące zagospodarowania wód opadowych miały jedynie uzupełniający wkład w realizację wartości wskaźnika, osiągnięcie zapisanej obecnie w POLiŚ 2014-2020 i SzOOP POLiŚ 2014-2020 wartości docelowej nie jest zagrożone.</p> <p>Mając na uwadze uzupełniający charakter wskaźnika w przedsięwzięciach dotyczących zagospodarowania wód opadowych na terenach miejskich (typ 5), na obecnym etapie nie jest bezwzględnie konieczne podejmowanie dodatkowych działań ukierunkowanych na ujednoczenie sposobu definiowania wskaźnika w umowach już</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					podpisanych. Istotne jest jednak określenie w jaki sposób wskaźnik był definiowany w poszczególnych projektach, żeby uniknąć problemów na etapie rozliczenia projektu. W toku analizy nie zidentyfikowano istotnych ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na osiągnięcie założonego poziomu wskaźnika w projektach realizowanych przez Lasy Państwowe.
2.1	<i>Liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej (CI) [osoby]</i>	280 000	1 388 325 (496% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w POIiŚ 2014-2020 i SzOOP POIiŚ 2014-2020 do poziomu założonego w projekcie POIS.02.01.00-00-0003/16, tj. 1,3 mln osób.	<p>Zgodnie z informacją zawartą w Katalogu mierników POIiŚ wartość wskaźnika stanowi sumę liczby ludności objętej środkami ochrony przeciwpowodziowej w ramach poszczególnych projektów wspartych w ramach POIiŚ 2014-2020. Definicja ta jest bardzo ogólna. Określa, w jaki sposób powinna być agregowana wartość wskaźnika, nie określa natomiast w jaki sposób wartość wskaźnika powinna być wyznaczana w projektach. Należy podkreślić, że sposób ten może być w poszczególnych projektach bardzo różny, w zależności od charakteru zastosowanych środków ochrony przed powodzią oraz przyjętych szczegółowych założeń dotyczących zasięgu ich oddziaływania.</p> <p>W Katalogu mierników POIiŚ zawarto lakoniczną informację, że wartość docelowa miernika została wyznaczona na podstawie zidentyfikowanych i wpisanych do WPZ projektów, w których planowane są działania zmierzające do poprawy bezpieczeństwa ludności poprzez zmniejszenie ryzyka zagrożenia powodzią. W przypadku tego wskaźnika brak jest możliwości zweryfikowania, na jakich szczegółowych założeniach oparto szacowanie wartości docelowej. Przedstawiciele IW/IP zwrócili również uwagę, że jeden z beneficjentów projektu wpisanego do WPZ pierwotnie nie wykazał wartości tego wskaźnika. Taka sytuacja miała miejsce w przypadku projektu dotyczącego budowy zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny na rzece Odrze, który odpowiada za ponad 90% wartości deklarowanej w dotychczas podpisanych umowach.</p> <p>Jeżeli więc szacowanie odbywało się na podstawie informacji pochodzących z WPZ, które były niepełne, to zastosowane podejście obarczone było ryzykiem dużego błędu. Z uwagi na powyższe czynniki, wartość wskaźnika <i>Liczba ludności odnoszących korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej</i> w umowach podpisanych do 31.12.2018 osiągnęła dużo wyższy poziom niż przyjęto w POIiŚ 2014-2020 – 1 388 325 osób, a więc 496% założonej wartości docelowej. Dodatkowe projekty, dla których planowane jest podpisanie umów po roku 2018, nie będą miały wpływu na zwiększenie wartości wskaźnika.</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					Biorąc pod uwagę lakoniczny charakter definicji wskaźnika zawartej w Katalogu mierników POIiŚ, która de facto nie precyzuje, w jakich projektach i w jaki sposób wartość wskaźnika powinna być szacowana, istnieje duże prawdopodobieństwo, że wskaźnik nie jest definiowany w jednolity sposób w poszczególnych projektach. Potwierdzają to informacje przekazane w trakcie wywiadów pogłębionych zarówno przez przedstawicieli IW i IP, jak i beneficjentów (beneficjenci sygnalizowali problemy z szacowaniem wartości wskaźnika). Mając na uwadze charakter wskaźnika, który wyklucza możliwość przyjęcia jednolitej, zestandaryzowanej metodologii szacowania, należy dopuścić możliwość stosowania indywidualnych podejść do szacowania skali oddziaływania projektu. Istotne jest również, że dla większości projektów deklarowane wartości były przedmiotem weryfikacji nadzorowanej przez IW. Można więc wnioskować, że osiągnięcie wartości docelowej zapisanej obecnie w POIiŚ 2014-2020 i SzOOP 2014-2020 nie jest zagrożone. Potencjalnym zagrożeniem są natomiast trudności z realizacją pełnego zakresu rzeczowego w dwóch projektach dotyczących Kotliny Kłodzkiej oraz ochrony przeciwpowodziowej Żutaw, w których zidentyfikowano ryzyko nieosiągnięcia założonych poziomów wskaźnika. Opisane trudności, ze względu na mniejszy wkład projektów w realizację wskaźnika, nie stanowią jednak zagrożenia dla osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika zapisanej obecnie w POIiŚ 2014-2020 i SzOOP POIiŚ 2014-2020.
2.1	<i>Liczba opracowanych ekspertyz, ocen, analiz, koncepcji, studiów [szt.]</i>	167	187 (112% wartości docelowej)	Rekomendacja dotycząca wskaźnika: Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w POIiŚ 2014-2020 i SzOOP POIiŚ 2014-2020 do poziomu wynikającego z umów podpisanych do 31.12.2018, z uwzględnieniem projektów z WPZ, dla których planowane jest podpisanie umów, tj. 187 szt.	Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POIiŚ 2014-2020. Nie są dostępne założenia przyjęte na etapie jej szacowania, można jednak przypuszczać, że przeprowadzono je na podstawie informacji dotyczących projektów umieszczonych w WPZ. Wskaźnik jest monitorowany w jednym projekcie (POIS.02.01.00-00-0002/16), dotyczącym wzmocnienia monitoringu wód, realizowanym przez GIOŚ. Pierwotna wartość wskaźnika deklarowana w WPZ wynosiła 150 osób, jednak po aneksowaniu umowy w IV kwartale 2018, zwiększającym w niewielkim stopniu wartość dofinansowania oraz możliwy do realizacji zakres rzeczowy, wartość wskaźnika została zwiększona do 595 osób, co jest oczywiście zjawiskiem pozytywnym, gdyż zwiększa skalę korzystnego oddziaływania projektu. W toku analizy nie zidentyfikowano istotnych ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na osiągnięcie założonego poziomu wskaźnika. Dodatkowe projekty, dla których planowane jest podpisanie umów po roku 2018, nie będą miały wpływu na zwiększenie wartości wskaźnika.

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
2.1	<i>Liczba osób, których kwalifikacje zostały podniesione w ramach udziału w warsztatach, badaniach biegłości, konferencjach w zakresie wdrażania nowych wymagań dotyczących monitoringu stanu wód [szt.]</i>	150	595 (397% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w SzOOP POIiŚ 2014-2020 do aktualnego poziomu założonego w umowie POIS.02.01.00-00-0002/16, tj. 595 szt.	Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POIiŚ 2014-2020. Nie są dostępne założenia przyjęte na etapie jej szacowania, można jednak przypuszczać, że przeprowadzono je na podstawie informacji dotyczących projektów umieszczonych w WPZ. Wskaźnik jest monitorowany w jednym projekcie (POIS.02.01.00-00-0002/16), dotyczącym wzmocnienia monitoringu wód, realizowanym przez GIOŚ. Pierwotna wartość wskaźnika deklarowana w WPZ wynosiła 150 osób, jednak po aneksowaniu umowy w IV kwartale 2018, zwiększającym w niewielkim stopniu wartość dofinansowania oraz możliwy do realizacji zakres rzeczowy, wartość wskaźnika została zwiększona do 595 osób, co jest oczywiście zjawiskiem pozytywnym, gdyż zwiększa skalę korzystnego oddziaływania projektu. W toku analizy nie zidentyfikowano istotnych ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na nieosiągnięcia założonego poziomu wskaźnika. Dodatkowe projekty, dla których planowane jest podpisanie umów po roku 2018, nie będą miały wpływu na zwiększenie wartości wskaźnika.
2.1	<i>Liczba stanowisk pomiarowych na potrzeby monitoringu stanu środowiska [szt.]</i>	114	655 (575% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w SzOOP POIiŚ 2014-2020 do aktualnego poziomu założonego w umowach POIS.02.01.00-00-0001/16 i POIS.02.01.00-00-0002/16 oraz dodatkowym projekcie GIOŚ z WPZ, dotyczącym wzmocnienia monitoringu hałasu, tj. 655 szt.	Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POIiŚ 2014-2020. Nie są dostępne założenia przyjęte na etapie jej szacowania, można jednak przypuszczać, że przeprowadzono je na podstawie informacji dotyczących projektów umieszczonych w WPZ. Wskaźnik jest monitorowany w dwóch projektach (POIS.02.01.00-00-0001/16 i POIS.02.01.00-00-0002/16), realizowanych przez GIOŚ. Pierwotna wartość wskaźnika deklarowana w WPZ oraz pierwszej wersji umów była niższa, jednak po aneksach zwiększających wartość dofinansowania oraz możliwy do realizacji zakres rzeczowy, wartość wskaźnika została zwiększona i obecnie wynosi 574 szt., co jest zjawiskiem pozytywnym, gdyż zwiększa skalę korzystnego oddziaływania projektów. Po podpisaniu dodatkowej umowy z WPZ na realizację zgłoszonego przez GIOŚ projektu dotyczącego wzmocnienia monitoringu hałasu, możliwa do osiągnięcia wartość wskaźnika wzrosła do 655 szt., co odpowiada 575% założonej na poziomie działania wartości docelowej. W toku analizy nie zidentyfikowano istotnych ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na osiągnięcie założonego poziomu wskaźnika. Realnie jest również podpisanie dodatkowej umowy dla projektu GIOŚ. Wskaźnik jest definiowany i monitorowany w sposób spójny.

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
2.1	<i>Liczba wybudowanych jednostek (lodołamaczy) [szt.]</i>	11	od 8 do 10 (od 73% do 91% wartości docelowej)	Rekomendacja dotycząca wskaźnika: Wskazane jest zmniejszenie wartości docelowej wskaźnika w POIiŚ 2014-2020 i SzOOP POIiŚ 2014-2020 do poziomu założonego w umowach podpisanych do 31.12.2018, tj. 8 szt. Po ewentualnym rozszerzeniu zakresu projektu RZGW Warszawa lub po podjęciu wiążącej decyzji dotyczącej rozszerzenia, konieczna będzie korekta wartości.	Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POIiŚ 2014-2020. Nie są dostępne założenia przyjęte na etapie jej szacowania, można jednak przypuszczać, że przeprowadzono je na podstawie informacji dotyczących projektów umieszczonych w WPZ. Zastosowane podejście należy ocenić jako poprawne metodologicznie, biorąc pod uwagę dane i wiedzę dostępną na etapie programowania POIiŚ 2014-2020. Wartość wskaźnika (8 szt.) jest niższa niż zakładana - odpowiada 73% założonej wartości docelowej. Przyczyną jest zmniejszenie pierwotnie deklarowanego zakresu rzeczowego projektu z WPZ, realizowanego przez RZGW w Szczecinie, dotyczącego kontynuacji programu budowy lodołamaczy. Obecnie rozważane jest rozszerzenie zakresu projektu realizowanego przez RZGW Warszawa o 1 lub 2 dodatkowe jednostki, jednak ostateczna decyzja, czy rozszerzenie będzie miało miejsce, jak również jaki będzie jego zakres, nie została jeszcze podjęta. Jeżeli rozszerzenie zostałoby sfinalizowane w maksymalnym rozważanym zakresie, wartość wskaźnika osiągnęłaby poziom 10 szt., a więc 91% założonej wartości docelowej. W toku analizy nie zidentyfikowano istotnych ryzyk, które mogą mieć wpływ na osiągnięcie założonego poziomu wskaźnika w obowiązujących umowach. Dodatkowe projekty, dla których planowane jest podpisanie umów po roku 2018, nie będą miały wpływu na zwiększenie wartości wskaźnika. Wskaźnik jest definiowany i monitorowany w sposób spójny.
2.1	<i>Liczba opracowanych metodyk, procedur, wytycznych na potrzeby monitoringu stanu środowiska [szt.]</i>	18	32 (178% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w SzOOP POIiŚ 2014-2020 do aktualnego poziomu założonego w umowach POIS.02.01.00-00-0001/16 i POIS.02.01.00-00-0002/16 oraz dodatkowym projekcie GIOŚ z WPZ, dotyczącym wzmocnienia monitoringu hałasu, tj. 32 szt.	Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POIiŚ 2014-2020. Nie są dostępne założenia przyjęte na etapie jej szacowania, można jednak przypuszczać, że przeprowadzono je na podstawie informacji dotyczących projektów umieszczonych w WPZ. Wskaźnik jest monitorowany w dwóch projektach (POIS.02.01.00-00-0001/16 i POIS.02.01.00-00-0002/16), realizowanych przez GIOŚ. Pierwotna wartość wskaźnika deklarowana w WPZ oraz pierwszej wersji umów była niższa, jednak po aneksach zwiększających wartość dofinansowania oraz możliwy do realizacji zakres rzeczowy, wartość wskaźnika została zwiększona i obecnie wynosi 22 szt., co jest zjawiskiem pozytywnym, gdyż zwiększa skalę korzystnego oddziaływania projektów. Po podpisaniu dodatkowej umowy z WPZ na realizację zgłoszonego przez GIOŚ projektu dotyczącego wzmocnienia monitoringu hałasu, wartość wskaźnika wzrosła do 32 szt., co odpowiada 178% założonej wartości docelowej.

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POLIŚ LUB SZOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					W toku analizy nie zidentyfikowano istotnych ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na osiągnięcie założonego poziomu wskaźnika. Realne jest również podpisanie dodatkowej umowy dla projektu GIOŚ. Wskaźnik jest definiowany i monitorowany w sposób spójny.
2.1	Liczba urzędzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej [szt.]	108	38 (35% wartości docelowej)	Wskazane jest zmniejszenie wartości docelowej wskaźnika w SzOOP POLIŚ 2014-2020 do poziomu około 50% oszacowanej wartości możliwej do osiągnięcia, tj. 20 szt., uwzględniając trudności z realizacją pełnego zakresu rzeczowego w części projektów. Ponadto: Wskazane jest uszczegółowienie definicji wskaźnika, tj. wyspecyfikowanie typów urzędzeń, które powinny być zliczane w ramach wskaźnika, jak również określenie podejścia do sposobu zliczania urzędzeń, które składają się z wielu funkcjonalnie powiązanych obiektów lub elementów. Wskazane jest również precyzyjne określenie, w których typach projektów wskaźnik powinien być monitorowany.	Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POLIŚ 2014-2020. Nie są dostępne założenia przyjęte na etapie jej szacowania, można jednak przypuszczać, że przeprowadzono je na podstawie informacji dotyczących projektów umieszczonych w WPZ. Wartość wskaźnika wynikająca z umów podpisanych do 31.12.2018 (37 szt.) jest niższa niż zakładana – odpowiada jedynie 34% wartości docelowej. Po podpisaniu aneksu dla jednej z realizowanych umów, wartość wskaźnika nieznacznie wzrosła (do 38 szt.), co odpowiadać będzie 35% założonej wartości docelowej. Dodatkowe projekty, dla których planowane jest podpisanie umów po roku 2018, zgodnie z informacjami zawartymi w aktualnej wersji WPZ, nie będą miały wpływu na zwiększenie wartości wskaźnika. Konkludując, wartość miernika nie zostanie więc osiągnięta na zakładanym poziomie. Jak wspomniano wcześniej, szacowanie wartości docelowej przeprowadzono na podstawie informacji dotyczących projektów wpisanych do WPZ, a kluczowy wpływ na realizację wskaźnika miał mieć projekt RZGW w Gdańsku, dotyczący kompleksowego zabezpieczenia przeciwpowodziowego Żuław (etap II). Z informacji zawartych w archiwalnych wersjach WPZ wynika, że w wymienionym projekcie przewidywano budowę 103 urzędzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej, tymczasem w podpisanej umowie wartość ta jest dużo niższa i wynosi 21 urzędzeń, przy czym wartość projektu jest tożsama z wartością z archiwalnej wersji WPZ. Można więc sądzić, że pierwotna wartość prezentowana na WPZ została błędnie określona, co mogło mieć związek z nieprecyzyjną definicją wskaźnika. Definicja zawarta w projekcie katalogu definicji dla WLWK 2014-2020 jest bardzo ogólna – określa, w jaki sposób wartość powinna być agregowana na potrzeby sprawozdawczości, nie precyzuje natomiast, jakie typy obiektów powinny być wliczane, oraz w jakich typach projektów powinien być identyfikowany wskaźnik. Tymczasem nie istnieje jednoznaczna definicja „urządzenia ochrony przeciwpowodziowej”, ponadto wiele obiektów inżynierskich, służących ochronie przeciwpowodziowej, może składać się z wielu powiązanych funkcjonalnie urzędzeń, które w zależności od przyjętej interpretacji, mogą być zliczane łącznie (jako jedno urządzenie) lub rozdzielnie (jako wiele urzędzeń).

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POLIŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>Powyższe zastrzeżenia potwierdza analiza dokumentacji sprawozdawczej, która wskazuje na występujące rozbieżności dotyczące sposobu definiowania wskaźnika przez beneficjentów. Wartość wskaźnika <i>Liczba urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej</i> była przedmiotem weryfikacji prowadzonej przez IW i IP, w toku której wzięto pod uwagę zarówno wartości z projektów z typu 4 (budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych przyczyniających się do zmniejszenia skutków powodzi i suszy), które zgodnie z KWO realizują przedmiotowy wskaźnik, jak również z projektów typu 6 (zabezpieczenie brzegów morskich zagrożonych erozją). Ustalono, że infrastruktura zastosowana w tych projektach do ochrony brzegów morskich pełni jednocześnie funkcję przeciwpowodziową. Aktualne (stan na 31.12.2018), tj. zweryfikowane wartości wskaźnika w umowach, należy uznać za spójne metodologicznie.</p> <p>Trzeba jednak zaznaczyć, że potencjalnie funkcję przeciwpowodziową można przypisać również innym obiektom infrastrukturalnym, realizowanym np. w projektach dotyczących gospodarowania wodami opadowymi na terenach miejskich (typ 5) oraz w projektach dotyczących wsparcia ponadregionalnych systemów małej retencji (typ 3), w szczególności na terenach górskich. Jest to dodatkowy argument, wskazujący na konieczność doprecyzowania definicji.</p> <p>Z informacji przekazanych przez IP i IW wynika, że w dwóch projektach dotyczących ochrony przeciwpowodziowej (Żuławy oraz Kotlina Kłodzka) istnieje ryzyko nieosiągnięcia założonego poziomu wskaźnika <i>Liczba urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej</i>. Opisane trudności, ze względu na znaczący wkład w realizację wartości docelowej miernika przez projekt dotyczący ochrony przeciwpowodziowej Żuław (21 obiektów), stanowią istotne zagrożenia dla osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika na poziomie działania.</p>
2.1	<i>Pojemność obiektów małej retencji [m³]</i>	2 500 000	od 4,2 do 5,4 mln (od 168% do 217% wartości docelowej)	<p>Wskazane jest pozostawienie wartości docelowej wskaźnika na poziomie założonym w SzOOP POLiŚ 2014-2020, wynikającym z umów na realizację dwóch projektów retencyjnych Lasów Państwowych (tj. 3 500 000 m³).</p> <p>Ponadto:</p>	<p>Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POLiŚ 2014-2020. Nie są dostępne założenia przyjęte na etapie jej szacowania, można jednak przypuszczać, że przeprowadzono je na podstawie informacji dotyczących projektów umieszczonych w WPZ, zgłoszonych przez Lasy Państwowe. Wartość docelowa określona została na tym samym poziomie, co objętość retencionowanej wody, tj. 2,5 mln m³. Zastosowane podejście było poprawne metodologicznie, gdyż pojemność obiektów małej retencji może być zarówno wyższa, jak i niższa niż objętość retencionowanej wody.</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
				<p>Konieczne jest zwrócenie szczególnej uwagi na sposób definiowania wskaźnika przez beneficjentów na etapie podpisywania umów w konkursie 2.1.5/3/2018. Podstawowym miernikiem efektu w projektach zawierających komponent retencyjny powinien być wskaźnik <i>Pojemność obiektów małej retencji</i>, który nie rodzi tak wielu problemów metodycznych i interpretacyjnych jak wskaźnik <i>Objętość retencjonowanej wody</i>, ponadto jest łatwiejszy do weryfikacji na etapie rozliczenia projektu.</p>	<p>W projektach złożonych przez Lasy Państwowe przewidywana pojemność obiektów małej retencji okazała się wyższa niż objętość retencjonowanej wody. Ponadto na etapie szacowania nie wzięto pod uwagę możliwego wkładu projektów dotyczących zagospodarowania wód opadowych na obszarach miejskich w realizację wskaźnika (w części tych projektów przewidziano budowę zbiorników retencyjnych). Z uwagi na opisane powyżej czynniki, wartość wskaźnika wynikająca z umów podpisanych do 31.12.2018 (4 198 705 m³) jest wyższa niż zakładano – odpowiada 168% założonej wartości docelowej. W części projektów dotyczących zagospodarowania wód opadowych na obszarach miejskich, w których przewidziano budowę zbiorników retencyjnych, wskaźnik ten nie został jednak uwzględniony (zgodnie z KWO projektem tym przypisano wskaźnik <i>Objętość retencjonowanej wody</i>), w związku z czym faktyczna wartość sumaryczna może być wyższa.</p> <p>Po podpisaniu wszystkich umów z naboru 2.1.5/3/18, wartość wskaźnika <i>Pojemność obiektów małej retencji</i> może osiągnąć poziom od 4,2 do 5,4 mln m³ (tj. od 168% do 217% założonej wartości docelowej). W wariantcie minimum uwzględniono podpisanie umów do wysokości aktualnej alokacji na konkurs, bez korekty potencjalnych braków w katalogach wskaźników. W wariantcie maksimum założono podpisanie umów dla wszystkich projektów złożonych i dotychczas nieodrzuconych w naborze 2.1.5/3/18, korektę potencjalnych braków w dotychczas podpisanych umowach, jak również uwzględnienie we wszystkich projektach złożonych w naborze 2.1.5/3/18, w których przewidziana jest budowa zbiorników retencyjnych, wskaźnika <i>Pojemność obiektów małej retencji</i>. Szczegółowe założenia przyjęte na etapie szacowania przedstawiono w podrozdziale 2.2.3.</p> <p>W dwóch projektach Lasów Państwowych, które były podstawą szacowania wartości docelowej zapisanej w SzOOP POIiŚ 2014-2020, wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny. W pozostałych projektach zidentyfikowano niespójności polegające na pominięciu wskaźnika w części projektów oraz możliwości różnego definiowania deklarowanego wskaźnika przez poszczególnych beneficjentów. Problem ten został zidentyfikowany przez IW i IP i podjęto działania związane z uzupełnieniem lub doprecyzowaniem sposobu szacowania wskaźnika w poszczególnych projektach dotyczących zagospodarowania wód opadowych na terenach miejskich. Na obecnym etapie w wielu projektach nadal występują braki. Należy jednak podkreślić, że wskaźnik <i>Pojemność obiektów małej retencji</i> nie rodzi tak wielu problemów metodycznych i interpretacyjnych jak <i>Objętość retencjonowanej wody</i>, ponadto jest łatwiejszy do weryfikacji na etapie rozliczenia projektu.</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					Biorąc pod uwagę, że projekty dotyczące zagospodarowania wód opadowych nie były uwzględnione na etapie szacowania wartości docelowej wskaźnika i mają jedynie uzupełniający wkład w jej realizację, można wnioskować, że osiągnięcie wartości docelowej zapisanej obecnie w SzOOP POIiŚ 2014-2020 nie jest zagrożone. W toku analizy nie zidentyfikowano istotnych ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na osiągnięcie założonego poziomu wskaźnika w projektach realizowanych przez Lasy Państwowe.
2.1	<i>Długość linii brzegowej, na której prowadzone są działania z zakresu ochrony brzegów morskich [km]</i>	40	27,2 (od 68% wartości docelowej)	Wskazane jest zmniejszenie wartości docelowej wskaźnika w SzOOP POIiŚ 2014-2020 do poziomu wynikającego z umów podpisanych do 31.12.2018, tj. 25,5 km lub poziomu prognozowanego w przypadku potwierdzenia możliwości rozszerzenia zakresu rzeczowego projektu UM w Szczecinie, tj. 27,2 km.	Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POIiŚ 2014-2020. Z informacji przekazanych przez przedstawicieli IP wynika, że szacowanie wartości docelowej opierało się na rozeznaniu prowadzonym wśród potencjalnych beneficjentów (urzędy morskie). Wartość wynikająca z podpisanych umów okazała się niższa w stosunku do pierwotnych deklaracji. Wartość wskaźnika wynikająca z umów podpisanych do 31.12.2018 (25,5 km) jest dużo niższa od zakładanej na poziomie SzOOP POIiŚ 2014-2020 - odpowiada 64% wartości docelowej. Z informacji przekazanych przez IW wynika, że istnieje możliwość zwiększenia zakresu rzeczowego jednego z projektów, w wyniku czego możliwa do osiągnięcia wartość wzrosnie do 27,2 km, co odpowiada 68% założonej wartości docelowej. W toku analizy nie zidentyfikowano istotnych ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na osiągnięcie założonego poziomu wskaźnika na poziomie poszczególnych projektów. Prawdopodobne jest również rozszerzenie zakresu projektu UM w Szczecinie o 1,7 km. Na obecnym etapie wdrażania programu nie ma jednak możliwości osiągnięcia wartości docelowej założonej w SzOOP POIiŚ 2014-2020.
2.1	<i>Liczba instytucji objętych wzmocnieniem systemu monitoringu jakości środowiska [szt.]</i>	17	17 (100% wartości docelowej)	Wskazane jest pozostawienie wartości docelowej wskaźnika w SzOOP POIiŚ 2014-2020 na niezmiennym poziomie.	Na potrzeby szacowania wartości wskaźnika przyjęto założenie, w oparciu o dane z WPZ, że wzmocnieniem systemu monitoringu jakości środowiska objętych zostanie 16 WIOŚ oraz GIOŚ. Po roku 2018 planowane jest podpisanie jeszcze jednego projektu z WPZ, który będzie dotyczył monitoringu hałasu. Obejmie on jednak tę samą grupę podmiotów. Zastosowane podejście było poprawne metodologicznie. W toku analizy nie zidentyfikowano ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na osiągnięcie założonego poziomu wskaźnika. Wskaźnik jest również monitorowany w sposób spójny.
2.1	<i>Liczba miast, w których podjęto</i>	10	od 19 do 32	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POIiŚ 2014-2020. Nie są dostępne założenia przyjęte na etapie jej szacowania, można jednak

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POLIŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
	<i>działania związane z zabezpieczeniem przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi [szt.]</i>		(od 190% do 320% wartości docelowej)	w SzOOP POLiŚ 2014-2020 do 24 szt. (jest to wartość najbardziej prawdopodobna w przypadku podpisania umów do wysokości aktualnej alokacji na nabór 2.1.5/3/18)	<p>przypuszczać, że kierowano się założeniem, iż działania dotyczące zagospodarowania wód opadowych na obszarach miejskich (typ 5) będą miały charakter uzupełniający. Wartość wskaźnika wynikająca z umów podpisanych do 31.12.2018 jest dużo wyższa niż zakładana - ze wsparcia korzysta 17 miast, co odpowiada 170% wartości docelowej. Po podpisaniu umów na projekty dotyczące zagospodarowania wód opadowych z naboru 2.1.5/3/18 wartość wskaźnika może wzrosnąć do co najmniej 19, jednak nie więcej niż 32 miast. tj. od 190 do 320% założonej wartości docelowej. W wariantcie minimum uwzględniono podpisanie umów do wysokości aktualnej alokacji na konkurs i sfinansowanie przede wszystkim projektów miast, które uzyskały wsparcie we wcześniejszych konkursach. Wariant maksimum zakłada podpisanie umów dla wszystkich projektów złożonych w naborze 2.1.5/3/18. Szczegółowe założenia przyjęte na etapie szacowania przedstawiono w podrozdziale 2.2.3.</p> <p>Inny niż przewidywany poziom realizacji wskaźnika wynika z dużego zainteresowania beneficjentów realizacją tego projektów typu 5, jak również z wysokiej jakości przedłożonych przedsięwzięć. Realizacja wskaźnika na dużo wyższym poziomie jest zjawiskiem pozytywnym i stanowi wartość dodaną wdrażania POLiŚ 2014-2020.</p> <p>W toku analizy nie zidentyfikowano istotnych zagrożeń dla nieosiągnięcia założonego poziomu wskaźnika w obowiązujących umowach. Prawdopodobne jest również podpisanie umów dla wszystkich projektów, które były przedmiotem szacowania możliwej do osiągnięcia wartości docelowej, przy czym faktyczna liczba oraz wartość dofinansowanych projektów jest zależna od decyzji dotyczącej wykorzystania alokacji. Wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny.</p>
2.1	<i>Liczba miast, w których podjęto działania związane z zabezpieczeniem przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi [szt.]</i>	10	od 19 do 32 (od 190% do 320% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w SzOOP POLiŚ 2014-2020 do 24 szt. (jest to wartość najbardziej prawdopodobna w przypadku podpisania umów do wysokości aktualnej alokacji na nabór 2.1.5/3/18)	Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POLiŚ 2014-2020. Nie są dostępne założenia przyjęte na etapie jej szacowania, można jednak przypuszczać, że kierowano się założeniem, iż działania dotyczące zagospodarowania wód opadowych na obszarach miejskich (typ 5) będą miały charakter uzupełniający. Wartość wskaźnika wynikająca z umów podpisanych do 31.12.2018 jest dużo wyższa niż zakładana - ze wsparcia korzysta 17 miast, co odpowiada 170% wartości docelowej. Po podpisaniu umów na projekty dotyczące zagospodarowania wód opadowych z naboru 2.1.5/3/18 wartość wskaźnika może wzrosnąć do co najmniej 19, jednak nie więcej niż 32 miast. tj. od 190 do 320% założonej wartości docelowej. W wariantcie minimum uwzględniono podpisanie umów do wysokości aktualnej alokacji na konkurs i sfinansowanie przede wszystkim projektów miast, które uzyskały wsparcie we wcześniejszych konkursach. Wariant maksimum zakłada podpisanie umów dla

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POLIŚ LUB SZOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>wszystkich projektów złożonych w naborze 2.1.5/3/18. Szczegółowe założenia przyjęte na etapie szacowania przedstawiono w podrozdziale 2.2.3.</p> <p>Inny niż przewidywany poziom realizacji wskaźnika wynika z dużego zainteresowania beneficjentów realizacją tego projektów typu 5, jak również z wysokiej jakości przedłożonych przedsięwzięć. Realizacja wskaźnika na dużo wyższym poziomie jest zjawiskiem pozytywnym i stanowi wartość dodaną wdrażania POLIŚ 2014-2020.</p> <p>W toku analizy nie zidentyfikowano istotnych zagrożeń dla nieosiągnięcia założonego poziomu wskaźnika w obowiązujących umowach. Prawdopodobne jest również podpisanie umów dla wszystkich projektów, które były przedmiotem szacowania możliwej do osiągnięcia wartości docelowej, przy czym faktyczna liczba oraz wartość dofinansowanych projektów jest zależna od decyzji dotyczącej wykorzystania alokacji. Wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny.</p>
2.1	Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych [osoby]	10 000 000	350 000 (4% wartości docelowej)	Wskazane jest zmniejszenie wartości docelowej wskaźnika w SzOOP POLIŚ 2014-2020 do poziomu założonego w projekcie IOŚ-PIB (100 tys. osób).	<p>Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POLIŚ 2014-2020. Nie są dostępne założenia przyjęte na etapie jej szacowania, można jednak przypuszczać, że przeprowadzono je na podstawie informacji dotyczących projektów umieszczonych w WPZ. W pierwszej wersji tego dokumentu przewidywano realizację projektu informacyjno-edukacyjnego w zakresie zmian klimatu i adaptacji do nich, obejmującego zasięgiem podejmowanych działań edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych 10 mln osób. Ostatecznie nie doszło do podpisania umowy na realizację tego projektu (projekt został wycofany).</p> <p>Podobne cele są realizowane obecnie w projekcie IOŚ-PIB, dotyczącym budowy bazy wiedzy o zmianach klimatu i adaptacji do ich skutków (elementem projektu jest m.in. popularyzacja tej wiedzy), jednak przewidziane w nim metody oraz kanały rozpowszechniania informacji są odmienne: projekt ma charakter bardziej specjalistyczny, przez co skierowany jest do węższej grupy odbiorców (100 tys. odbiorców). Działania informacyjno-edukacyjne są prowadzone również w projekcie dotyczącym zabezpieczenia przeciwpowodziowego Żuław (obejmują 250 tys. odbiorców).</p> <p>Dodatkowe projekty, dla których planowane jest podpisanie umów po roku 2018, zgodnie z informacjami zawartymi w obowiązującym WPZ, nie będą miały wpływu na zwiększenie wartości wskaźnika. Na obecnym etapie wdrażania programu nie ma więc możliwości osiągnięcia wartości założonej w SzOOP POLIŚ 2014-2020. W związku z problemami realizacyjnymi w projekcie dotyczącym ochrony przeciwpowodziowej Żuław istnieje ryzyko nieosiągnięcia wskaźnika na poziomie wynikającym</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					z obowiązującej umowy. W drugim projekcie, wdrażanym przez IOŚ-PIB, realizacja wskaźnika na założonym poziomie nie jest zagrożona.
2.2	Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów [szt.]	15	29 (193% wartości docelowej)	<p>Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w POIiŚ 2014-2020 i SzOOP POIiŚ 2014-2020 do poziomu zbliżonego do przeprowadzonego szacunku wartości możliwej do osiągnięcia na koniec 2023 roku, z uwzględnieniem marginesu błędów, wynikającego z dużego zróżnicowania poziomu nakładów na jednostkę efektu w poszczególnych umowach, tj. 25 szt.</p> <p>Ponadto: Wskazane jest ujednoczenie zasad doboru wskaźników w projektach dotyczących zagospodarowania odpadów oraz ścisły nadzór IW nad sposobem identyfikowania i definiowania mierników przez beneficjentów we wnioskach oraz umowach o dofinansowanie.</p> <p>Konieczna jest korekta wartości wskaźników w umowach i SL w następującym zakresie: a. usunięcie z katalogu wskaźników błędnie ujętego wskaźnika w projekcie (POIS.02.02.00-00-0011/16),</p>	<p>Szacowanie wartości wskaźnika opierało się z jednej strony na analizie potrzeb inwestycyjnych, głównie w zakresie budowy zakładów termicznego przekształcania odpadów, jak również na możliwościach finansowych wynikających z dostępnej alokacji. Punktem odniesienia były doświadczenia z wdrażania POIiŚ 2007-2013, w którym realizowano przedsięwzięcia dotyczące wsparcia zakładów zagospodarowania odpadów. Jak wspomniano na wstępie, szacowanie wartości docelowej wskaźników dotyczących zakładów zagospodarowania odpadów jest z założenia obarczone dużym błędem, gdyż relacja nakład środków UE – efekt może być bardzo zróżnicowana w poszczególnych projektach. O ile w przypadku budowy nowych obiektów istnieje możliwość oszacowania orientacyjnych kosztów, to w przypadku modernizacji relacja nakład środków UE – efekt zależna jest od bardzo wielu czynników, m.in. typu instalacji, skali działań towarzyszących, poziomu dofinansowania, a przede wszystkim zakresu działań modernizacyjnych. Przykładowo, w umowach podpisanych do 31.12.2018 poziom nakładów środków UE na jednostkę miernika Liczba przebudowanych zakładów zagospodarowania odpadów wynosi od 3 do 53 mln PLN.</p> <p>Do 31.12.2018 podpisano umowy zakładające wsparcie 10 ZZO, w tym jeden dotyczył budowy nowej instalacji termicznego przekształcania odpadów, natomiast pozostałe przebudowy istniejących ZZO. Po podpisaniu umowy dla projektu dotyczącego budowy instalacji termicznego przekształcania odpadów w Olsztynie (POIS.02.02.00-00-0028/16), który oczekuje na decyzję KE, jak również po podpisaniu umów z naboru 2.2/5/2017 wartość wskaźnika <i>Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów</i> może wzrosnąć do 20 szt., natomiast po podpisaniu umów do wysokości aktualnej alokacji podstawowej na działanie 2.2, wskaźnik może osiągnąć poziom 29 szt., a więc 193% wartości docelowej wskazanej w POIiŚ 2014-2020. Łączna możliwa do osiągnięcia liczba nowych ZZO wynosi 2, tym samym wartość docelowa wskaźnika <i>Liczba wybudowanych zakładów zagospodarowania odpadów</i> może nie zostać osiągnięta. Nie jest to jednak przesądzone. Decydujący wpływ będą miały nabory planowane na rok 2019, jak również uwarunkowania finansowe, tj. faktyczna wartość środków, które zostaną przeznaczone na dofinansowanie projektów w planowanych naborach. Potencjalnie istnieje możliwość dofinansowania przedsięwzięcia lub przedsięwzięć, które będą dotyczyły budowy ZZO. Założenia szczegółowe, przyjęte</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
				który dotyczy budowy PSZOK, b. dodanie wskaźnika do katalogu mierników w czterech projektach (POIS.02.02.00-00-0030/16, POIS.02.02.00-00-0033/16, POIS.02.02.00-00-0017/17, POIS.02.02.00-00-0023/17), których przedmiotem jest budowa lub rozbudowa ZZO.	przy oszacowaniu możliwych do osiągnięcia w 2023 r. wartości wskaźników, przedstawiono w podrozdziale 2.3.3. W toku analizy nie zidentyfikowano istotnych ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na nieosiągnięcie założonych poziomów wskaźnika w realizowanych projektach. Prawdopodobne jest również podpisanie umów do wysokości aktualnej alokacji głównej na działanie 2.2. Realizacja zapisanej obecnie w POIiŚ 2014-2020 i SzOOP POIiŚ 2014-2020 wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów</i> nie jest zagrożona. Stan faktyczny dotyczący sposobu definiowania, identyfikowania i monitorowania w SL 2014 wskaźnika <i>Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów</i> budzi jednak wiele wątpliwości. W zbiorze danych wygenerowanych z systemu zidentyfikowano kilka mierników odwołujących się bezpośrednio do omawianego wskaźnika, tj.: <i>Liczba wybudowanych zakładów zagospodarowania odpadów</i> , <i>Liczba wybudowanych kompleksowych zakładów zagospodarowania odpadów</i> , <i>Liczba przebudowanych zakładów zagospodarowania odpadów</i> , <i>Liczba zmodernizowanych kompleksowych zakładów zagospodarowywania odpadów</i> . Te przypadki są łatwe do identyfikacji, przy czym w jednym projekcie wskaźnik <i>Liczba wybudowanych zakładów zagospodarowania odpadów</i> był błędnie przyporządkowany do przedsięwzięcia dotyczącego PSZOK. Ponadto w kilku przypadkach beneficjenci ograniczyli się do określenia wartości wskaźnika uszczegóławiającego np. <i>Liczba przebudowanych kompostowni</i> , <i>Liczba przebudowanych sortowni</i> , pomijając wskaźnik podstawowy dotyczący <i>Liczby przebudowanych zakładów zagospodarowania odpadów</i> . W konsekwencji określenie faktycznej liczby wspartych ZZO wymaga odwołania do zakresu rzeczowego poszczególnych projektów.
2.2	Liczba wybudowanych zakładów zagospodarowania odpadów [szt.]	3	2 (67% wartości docelowej)	Na obecnym etapie można pozostawić wartość wskaźnika <i>Liczba wybudowanych zakładów zagospodarowania odpadów</i> na niezmienionym poziomie.	j.w.
2.2	Liczba przebudowanych zakładów	12	27 (225% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w POIiŚ 2014-2020 i SzOOP POIiŚ 2014-2020 do poziomu	j.w.

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
	zagospodarowania odpadów [szt.]			zbliżonego do przeprowadzonego szacunku wartości możliwej do osiągnięcia na koniec 2023 roku, z uwzględnieniem marginesu błędu wynikającego z dużego zróżnicowania poziomu nakładów na jednostkę efekty w poszczególnych umowach, tj. 22 szt.	
2.2	Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów (CI) [Mg/rok]	160 000	88 tys. Mg/rok (55% wartości docelowej)	Wskazane jest zmniejszenie wartości docelowej wskaźnika w POIiŚ 2014-2020 i SzOOP POIiŚ 2014-2020, do poziomu zbliżonego do przeprowadzonego szacunku wartości możliwej do osiągnięcia na koniec 2023 roku, z uwzględnieniem marginesu błędu wynikającego z dużego zróżnicowania poziomu nakładów na jednostkę efektu w poszczególnych umowach, tj. od 70 do 90 tys. Mg/rok. Ponadto: Wskazane jest precyzyjne określenie, w których rodzajach przedsięwzięć wskaźnik powinien być identyfikowany i monitorowany.	Wskaźnik obejmuje łączne moce przerobowe w zakresie recyklingu odpadów w instalacjach nowo wybudowanych, bądź dodatkowe moce przerobowe w instalacjach zmodernizowanych lub rozbudowanych, bezpośrednio przyczyniających się do osiągnięcia celów unijnych w zakresie wymaganych do osiągnięcia poziomów recyklingu. Wartość docelowa wskaźnika określona została na podstawie prognozowanego zainteresowania podmiotów realizacją przedsięwzięć w zakresie recyklingu odpadów. Przyjęto, że dofinansowaniem objętych będzie ok. 6-10 szt. różnego typu instalacji generujących wskaźnik, o przepustowości 15-25 tys. Mg/rok każda. Założono, że beneficjentem działania będą jednostki samorządu terytorialnego i przedsiębiorcy działający na rzecz JST. Powyższe założenie nie było trafne. Głównymi podmiotami realizującymi inwestycje, które mogą zasilać wskaźnik, są przedsiębiorcy, których nie umieszczono w katalogu beneficjentów w pierwotnej wersji POIiŚ w związku z obiektami KE. Standardowa przebudowa ZZO przyczynia się do podniesienia jakości lub wydajności procesu zagospodarowania odpadów (np. procesu sortowania), jednak nie wpływa na wygenerowanie dodatkowych mocy przerobowych w zakresie recyklingu odpadów. Wyjątkiem jest sytuacja, w której przedmiotem przedsięwzięcia jest budowa lub przebudowa kompostowni odpadów, jednak pod warunkiem, że efektem przebudowy jest zwiększenie mocy przerobowej instalacji. Zakontraktowanie wskaźnika <i>Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów</i> na poziomie 30 050 Mg/rok w umowach podpisanych do 31.12.2018 jest konsekwencją ujęcia tego rodzaju zadań inwestycyjnych w projektach dotyczących przebudowy ZZO. Podana wartość może być jednak niezgodna ze stanem faktycznym - została określona na podstawie danych zawartych w SL 2014, przy czym przy jej określeniu konieczne

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>było pominięcie projektów dotyczących budowy PSZOK oraz wartości zadeklarowanej błędnie w jednym projekcie dotyczących rozbudowy ZZO.</p> <p>Z przeprowadzonego szacunku wynika, że po podpisaniu umów do wysokości aktualnej alokacji głównej wartość wskaźnika <i>Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów</i> może wzrosnąć do 88 tys. Mg/rok, a więc 55% wartości założonej w POIiŚ 2014-2020. Jednak szacunek ten jest obciążony ryzykiem dużego błędu. Faktyczna wartość możliwa do osiągnięcia zależna będzie od szczegółowego zakresu przedsięwzięć, dla których zostaną podpisane umowy w naborach 2.2/5/2017 i 2.2/6/2018, jak również faktycznej wysokości alokacji, która zostanie przeznaczona na nabór dedykowany recyklingowi, który zostanie ogłoszony w roku 2019.</p> <p>Również w przypadku omawianego wskaźnika stan faktyczny dotyczący sposobu definiowania, identyfikowania i monitorowania wskaźnika w SL 2014 budzi wiele wątpliwości. W zbiorze danych wygenerowanych z systemu zidentyfikowano przypadki błędnego wykazywania wartości wskaźnika w projektach dotyczących PSZOK. W konsekwencji określenie faktycznej wartości wskaźnika: <i>Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów</i> wymaga odwołania do zakresu rzeczowego poszczególnych projektów.</p>
2.2	Liczba kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z gospodarką odpadami [szt.]	6	63 (1050% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w SzOOP POIiŚ 2014-2020 do poziomu zbliżonego do oszacowanego w badaniu (około 60 szt.).	<p>Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POIiŚ 2014-2020. Nie są dostępne szczegółowe założenia przyjęte na etapie jej szacowania, biorąc jednak pod uwagę, że ujęcie komponentu informacyjno-edukacyjnego jest premiowane na etapie oceny, jak również fakt, że tego rodzaju komponent był elementem większości projektów dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi w POIiŚ 2007-2013, wartość docelową określoną w SzOOP POIiŚ 2014-2020 należy uznać za niedoszacowaną. Założone wartości docelowe innych wskaźników, w szczególności dotyczących liczby wspartych ZZO, wskazują na to, że wartość docelowa powinna być co najmniej dwukrotnie wyższa.</p> <p>Wynikająca z umów podpisanych do 31.12.2018 Liczba kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z gospodarką odpadami (24 szt.) odpowiada 400% założonej wartości docelowej. Wpływ na osiągnięcie dużo wyższej wartości miało z jednej strony wspomniane powyżej niedoszacowanie, z drugiej dużo większa od oczekiwanej liczba dofinansowanych przedsięwzięć obejmujących PSZOK. W większości tego typu projektów przewidziano komponent informacyjno-edukacyjny, co jest zjawiskiem bardzo pozytywnym, gdyż działania kształtujące świadomość ekologiczną nie angażują</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>dużych środków finansowych, a są kluczowe z punktu widzenia wdrożenia efektywnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.</p> <p>Przy założeniu wykorzystania 100% alokacji podstawowej przeznaczonych aktualnie na działanie 2.2, wskaźnik <i>Liczba kampanii informacyjno-edukacyjnych</i> związanych z gospodarką odpadami może osiągnąć poziom 63 szt. Szacunek ten opiera się na założeniu, że średnia wartość dofinansowania UE przypadająca na jednostkę efektu w planowanych do podpisania umowach będzie kształtowała się na podobnym poziomie jak w projektach dofinansowanych w naborze 2.2/3/2016. Bardziej szczegółowe założenia przyjęte na etapie szacowania przedstawiono w podrozdziale 2.3.3.</p> <p>W toku analizy nie zidentyfikowano istotnych ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na nieosiągnięcie założonych poziomów wskaźnika w realizowanych projektach. Prawdopodobne jest również podpisanie dodatkowych umów do wysokości 100% alokacji podstawowej, przeznaczonych aktualnie na działania 2.2. Wskaźnik jest monitorowany sposób spójny, przy czym w pojedynczych przypadkach występowały rozbieżności interpretacyjne dotyczące przede wszystkim sposobu zdefiniowania pojęcia „kampania”. Co najmniej w jednym projekcie wartość pierwotnie wprowadzona do SL 2014 obejmowała kilkadziesiąt kampanii, ponieważ beneficjent jako odrębną kampanię uznał każde z przewidywanych działań informacyjno-edukacyjnych. IP i IW zidentyfikowały ten problem, podjęły adekwatne działania zapobiegawcze i obecnie wskaźnik monitorowany jest w sposób spójny.</p>
2.2	Liczba wspartych Punktów Selektynego Zbierania Odpadów Komunalnych [szt.]	15	139 (927% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w SzOOP POIiŚ 2014-2020 do poziomu zbliżonego do oszacowanego w badaniu, z uwzględnieniem marginesu błędów wynikającego z możliwej innej struktury finansowania (tj. ok. 120 szt.).	Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POIiŚ 2014-2020. Nie są dostępne szczegółowe założenia przyjęte na etapie jej szacowania, biorąc jednak pod uwagę szczegółowe założenia zawarte w programie i jego uszczegółowieniu, działania dotyczące wsparcia PSZOK miały mieć charakter uzupełniający. W związku z opóźnieniami w opracowaniu i zatwierdzeniu WPGO, wsparcie PSZOK stało się w początkowym okresie wdrażania POIiŚ 2014-2020 głównym nurtem finansowania. W kolejnych konkursach wysokie zainteresowanie gmin realizacją tego rodzaju przedsięwzięć utrzymało się. W konsekwencji wartość wskaźnika <i>Liczba wspartych Punktów Selektynego Zbierania Odpadów Komunalnych</i> w umowach podpisanych do 31.12.2018 osiągnęła dużo wyższy niż zakładany poziom, tj. 51 szt., co odpowiada 340% wartości docelowej. Przy założeniu wykorzystania 100% alokacji podstawowej przeznaczonych aktualnie na działanie 2.2, wskaźnik może osiągnąć poziom 139 szt. Szacunek przeprowadzono na podstawie analizy zakresu rzeczowego projektów nieodrzuconych po ocenie merytorycznej i stopnia w konkursie

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>2.2/5/2017 oraz dla pozostałej alokacji - na podstawie średniej wartości dofinansowania UE przypadającej na jednostkę efektu w podpisanych umowach. Bardziej szczegółowe założenia przyjęte na etapie szacowania przedstawiono w podrozdziale 2.3.3.</p> <p>W toku analizy nie zidentyfikowano istotnych ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na nieosiągnięcie założonych poziomów wskaźnika w realizowanych projektach. Prawdopodobne jest również podpisanie dodatkowych umów do wysokości 100% alokacji podstawowej przeznaczonej aktualnie na działanie 2.2. Wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny.</p>
2.2	Liczba osób objętych systemem zagospodarowania odpadów [osoby]	3 400 000	12,8 mln - 13,6 mln (376% - 400% wartości docelowej)	<p>Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w POIiŚ 2014-2020 i SzOOP POIiŚ 2014-2020 do poziomu zbliżonego do oszacowanego w badaniu, z uwzględnieniem marginesu błędu wynikającego z dużego zróżnicowania poziomu nakładów na jednostkę efektu w poszczególnych umowach, tj. około 10 mln osób.</p> <p>Ponadto: Wskazana jest korekta (uzupełnienie brakujących danych) w części projektów, dla których podpisano umowy, tj. POIS.02.02.00-00-0017/17, POIS.02.02.00-00-0004/16, POIS.02.02.00-00-0009/16, POIS.02.02.00-00-0012/16, POIS.02.02.00-00-0035/16, jak również zwrócenie uwagi, czy wskaźnik jest identyfikowany w umowach planowanych do podpisania;</p>	<p>Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POIiŚ 2014-2020. Nie są dostępne szczegółowe założenia przyjęte na etapie jej szacowania, można jednak przypuszczać, że było ono powiązane z pierwotnie prognozowaną wartością dla wskaźnika <i>Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów</i>. Przy takim ujęciu, na jeden ZZO przypada 225 tys. osób i jak wynika z doświadczeń z wdrażania POIiŚ 2007-2013, jest to wartość realna. Zastosowane podejście było poprawne metodologicznie, biorąc pod uwagę dane i wiedzę dostępną na etapie programowania POIiŚ 2014-2020.</p> <p>Wynikająca z umów podpisanych do 31.12.2018 Liczba osób objętych systemem zagospodarowania odpadów (ponad 5,2 mln osób) odpowiada 153% założonej wartości docelowej. W kilku projektach wartość wskaźnika nie została określona (brak danych w SL 2014), tym samym faktyczna liczba osób objętych systemem zagospodarowania odpadów może być wyższa. Po uwzględnieniu brakujących danych wartość wskaźnika wynosi ponad 5,6 mln osób.</p> <p>W podpisanych umowach obejmujących ZZO inne niż zakład termicznego przekształcania odpadów, średnia liczba osób objętych systemem jest zbliżona do zakładanej na etapie programowania (245 tys. osób). Przekroczenie zakładanej wartości docelowej wskaźnika pomimo niewykorzystania jeszcze pełnej alokacji na działanie 2.2., jest wynikiem dwóch czynników: wysokiej wartości wskaźnika w projekcie dotyczącym budowy zakładu termicznego przekształcania odpadów w Gdańsku (około 1,7 mln osób) oraz ujęcia wskaźnika w projektach obejmujących PSZOK (około 2 mln osób), które nie były uwzględniane na etapie szacowania.</p> <p>Przy założeniu wykorzystania 100% alokacji podstawowej w działaniu 2.2, omawiany wskaźnik może osiągnąć wartość 12,8 mln osób, a z uwzględnieniem brakujących danych – 13,6 mln osób, co należy ocenić jako zjawisko bardzo pozytywne.</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
				<p>W przyszłej perspektywie finansowej wskazane jest wyodrębnienie, zdefiniowanie i monitorowanie we wszystkich adekwatnych projektach wskaźników szczegółowych dotyczących: a. Liczby osób obsługiwanych przez instalację do termicznego przekształcania odpadów; b. Liczby osób obsługiwanych przez ZZO (inne niż instalacje do termicznego przekształcania odpadów); c. Liczby osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów (wskaźnik właściwy dla PSZOK). Należy również doprecyzować stosowaną obecnie definicję wskaźnika pod kątem sposobu szacowania liczby osób objętych systemem zagospodarowania odpadów w projektach, w szczególności projektach kompleksowych obejmujących zarówno wsparcie PSZOK, jak i ZZO.</p>	<p>Szczegółowe założenia przyjęte na etapie szacowania możliwej do osiągnięcia w 2023 r. wartości wskaźnika przedstawiono w podrozdziale 2.3.3.</p> <p>W toku analizy nie zidentyfikowano istotnych ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na nieosiągnięcie założonego poziomu wskaźnika w realizowanych projektach. W większości projektów wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny. Jak wspomniano wyżej, w kilku projektach wartość wskaźnika nie została określona (brak danych w SL 2014).</p> <p>Warto zwrócić uwagę na jeszcze jeden aspekt. Wskaźnik należy uznać za kluczowy z punktu widzenia monitorowania skali oddziaływania POIiŚ 2014-2020, jednak obecnie obejmuje on osoby objęte oddziaływaniem zarówno instalacji termicznego przekształcania odpadów, ZZO, jak i PSZOK. Nie są to instalacje alternatywne, gdyż funkcjonują na różnych poziomach systemu gospodarowania odpadami. W przypadku, gdy w danym regionie gospodarki odpadami realizowane są trzy niezależne projekty, dotyczące budowy lub rozbudowy instalacji termicznego przekształcania odpadów, ZZO, a także PSZOK, te same osoby mogą być objęte oddziaływaniem każdej z wymienionych instalacji i na etapie agregacji wartości wskaźnika zliczane są kilkakrotnie. Istotne z punktu widzenia monitorowania i oceny skali oddziaływania POIiŚ 2014-2020 byłoby wyodrębnienie i monitorowanie we wszystkich adekwatnych projektach wskaźników szczegółowych dotyczących: a. Liczba osób obsługiwanych przez instalację do termicznego przekształcania odpadów; b. Liczba osób obsługiwanych przez ZZO (inne niż instalacje do termicznego przekształcania odpadów); c. Liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów (wskaźnik właściwy dla PSZOK). Wyodrębnienie wymienionych wskaźników na podstawie dostępnych w SL 2014 danych dla większości umów podpisanych do 31.12.2018 nie stanowi problemu. Ewentualne doprecyzowanie danych konieczne jest tylko w przypadku dwóch projektów, w których realizowane są zarówno działania dotyczące ZZO, jak i PSZOK.</p>
2.2	Moc przerobowa zakładu zagospodarowania odpadów [Mg/rok]	650 000	1,56 mln (240% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w SzOOP POIiŚ 2014-2020 do poziomu zbliżonego do oszacowanego w badaniu, z uwzględnieniem marginesu błędów wynikającego z dużego	Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POIiŚ 2014-2020. Nie są dostępne szczegółowe założenia przyjęte na etapie jej szacowania, można jednak przypuszczać, że szacowanie było również powiązane z pierwotnie prognozowaną wartością wskaźnika <i>Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów</i> . Przy takim ujęciu średnia moc przerobowa w planowanych ZZO powinna wynosić około 43 tys. Mg/rok i jak wynika z doświadczeń z wdrażania POIiŚ 2007-2020,

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
				<p>zróżnicowania poziomu nakładów na jednostkę efekty w poszczególnych umowach, tj. około 1,3 mln Mg/rok. Ponadto:</p> <p>Wskazane jest przeprowadzenie korekty danych w SL 2014 w kilku projektach dotyczących PSZOK, w których błędnie zadeklarowano wartość wskaźnika (POIS.02.02.00-00-0004/16, POIS.02.02.00-00-0006/16, POIS.02.02.00-00-0008/16, POIS.02.02.00-00-0010/16, POIS.02.02.00-00-0011/16, POIS.02.02.00-00-0012/16, POIS.02.02.00-00-0014/16, POIS.02.02.00-00-0016/16, POIS.02.02.00-00-0031/16). Należy również zwrócić uwagę, czy wskaźnik nie jest błędnie identyfikowany w planowanych do podpisania umowach dotyczących PSZOK.</p>	<p>jest to wartość realna. Zastosowane podejście było poprawne metodologicznie, biorąc pod uwagę dane i wiedzę dostępną na etapie programowania POIiŚ 2014-2020. Wynikająca z umów zawartych do 31.12.2018 Moc przerobowa zakładu zagospodarowania odpadów (około 530 tys. Mg/rok) odpowiada 82% założonej wartości docelowej wskaźnika. Przy założeniu wykorzystania 100% alokacji podstawowej przeznaczonej aktualnie na działanie 2.2, wskaźnik może osiągnąć poziom 1,5 mln Mg/rok, a więc ponad 220% założonej wartości docelowej. Możliwość osiągnięcia wyższej niż przewidywana wartości wynika przede wszystkim z prawie dwukrotnie większej liczby ZZO, które wg szacunków mogą zostać dofinansowane w ramach aktualnej alokacji. Ponadto średnia moc przerobowa w ZZO w podpisanych umowach kształtuje się na poziomie około 53 tys. Mg/rok (a więc jest wyższa niż prognozowano na etapie programowania), głównie za sprawą instalacji termicznego przekształcania odpadów w Gdańsku, która znacznie podnosi średnią.</p> <p>W toku analizy nie zidentyfikowano istotnych ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na nieosiągnięcie założonych poziomów wskaźnika w realizowanych projektach. Prawdopodobne jest również podpisanie dodatkowych umów do wysokości 100% alokacji podstawowej przeznaczonej aktualnie na działanie 2.2. W projektach dotyczących budowy lub rozbudowy ZZO wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny, natomiast wartość wskaźnika została błędnie wykazana w kilku projektach dotyczących budowy PSZOK.</p>
2.3	Długość wybudowanej lub zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej [km]	6 500	5 169 km (80 wartości docelowej)	<p>W przypadku braku możliwości przeznaczenia dodatkowych środków na budowę kanalizacji sanitarnej (w formie rozszerzenia zakresu realizowanych projektów lub organizacji dodatkowego naboru), konieczne jest zmniejszenie wartości docelowej wskaźników w POIiŚ 2014-2020 i SzOOP POIiŚ 2014-2020 do</p>	<p>Trudności związane z realizacją wartości docelowej dotyczą wskaźnika Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej. Przy szacowaniu możliwej do osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika oparto się przede wszystkim na danych historycznych oraz doświadczeniach dotyczących wdrażania POIiŚ 2007-2013 oraz danych zawartych we wstępnym Master Planie dla wdrażania dyrektywy 91/271/EWG, opracowanym na podstawie informacji pozyskanych od aglomeracji w listopadzie 2013 r. w zakresie potrzeb inwestycyjnych, jak również sprawozdań z realizacji KPOiŚK w 2011 oraz 2012 roku w zakresie aktualnego stanu aglomeracji oraz roboczego projektu IV AKPOiŚK. Na tej podstawie przyjęto, że do wsparcia pozostało ok. 11,4 tys. km sieci (ok. 10,5 tys. km budowanej i 940 km modernizowanej).</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
				<p>poziomu wynikającego z umów podpisanych do 31.12.2018, z uwzględnieniem ryzyka niezrealizowania pełnego zakresu rzeczowego w części projektów, tj. 5000 km.</p>	<p>Mając na względzie doświadczenia z wdrażania projektów z działania 1.1 POIiŚ 2007-2013 oraz fakt, że najprawdopodobniej nie wszystkie planowane zgodnie z Master Planem inwestycje będą możliwe do zrealizowania przy wsparciu ze środków UE, a także uwzględniając szacowane nakłady inwestycyjne (określone na podstawie kosztów jednostkowych wyznaczonych w przeprowadzonym badaniu ewaluacyjnym) oraz szacowane koszty wskazane w Master Planie, przyjęto, że w ramach dostępnej alokacji na PI 6.II możliwa będzie budowa oraz modernizacja 6500 km sieci (w tym 6000 km sieci budowanej i 500 km sieci modernizowanej), co odpowiadało około 60% zapotrzebowania wynikającego z analizy założeń Master Planu.</p> <p>Zastosowane podejście było poprawne metodologicznie i trafne, ponieważ uwzględniało zarówno skalę potrzeb, jak i możliwości finansowe wynikające z alokacji przeznaczonej na działanie 2.3 POIiŚ 2014-2020. Kierując się doświadczeniami z perspektywy finansowej 2007-2013 można było również przypuszczać, że beneficjenci będą koncentrowali się na realizacji zadań inwestycyjnych dotyczących rozwoju sieci kanalizacyjnej. Tymczasem w przedłożonych do dofinansowania projektach duży nacisk został położony również na modernizację oczyszczalni ścieków oraz gospodarkę osadami ściekowymi. Opisana tendencja odbiega od założeń przyjętych na etapie szacowania wartości docelowych wskaźników, ale jest zjawiskiem jak najbardziej pozytywnym. Mniejszy wkład dofinansowanych projektów w realizację założeń dotyczących budowy sieci kanalizacyjnych został skompensowany i w pewnym stopniu umożliwił większy wkład w realizację założeń dotyczących modernizacji oczyszczalni ścieków, w szczególności w zakresie gospodarki osadami ściekowymi.</p> <p>Długość wybudowanej lub zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej w umowach podpisanych do 31.12.2018 osiągnęła poziom nieco niższy niż zakładany – 5 169 km, co odpowiada 80% wartości docelowej, co wynika z innej niż zakładano struktury działań inwestycyjnych w dofinansowanych umowach.</p> <p>W chwili obecnej nie są przewidywane dodatkowe nabory w działaniu 2.3, a proces podpisywania umów został zakończony. Oszacowano jednak, jakie środki byłyby niezbędne, żeby osiągnąć założone w POIiŚ 2014-2020 oraz SzOOP POIiŚ 2014-2020 wartości wskaźników: <i>Długość wybudowanej lub zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej</i> oraz <i>Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej</i>. Przyjmując średni poziom nakładów na jednostkę efektu z dofinansowanych projektów, które obejmowały wyłącznie budowę kanalizacji sanitarnej, można szacować, że osiągnięcie wartości docelowej wskaźnika <i>Długość wybudowanej lub zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej</i> założonej w POIiŚ 2014-2020 wymagałoby zaangażowania około 680 mln</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>PLN, natomiast osiągnięcie wartości docelowej wskaźnika <i>Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej</i> wymagałoby zaangażowania około 870 mln PLN. Osiągnięcie założeń przyjętych w POIiŚ 2014-2020 jest więc możliwe, jednak wymagałoby zaangażowania dodatkowych środków. Biorąc pod uwagę aktualne priorytety realizacja takiego scenariusza byłaby możliwa w przypadku przesunięcia środków na II oś z innych osi POIiŚ 2014-2020, poprzez rozszerzenie zakresu realizowanych projektów lub organizację dodatkowego naboru.</p> <p>Zgodnie i informacją przekazaną przez przedstawicieli IW/IP na końcowym etapie badania podmioty realizujące projekty, przede wszystkim wybrane w ostatnim naborze, zgłosiły zapotrzebowanie na dodatkowe środki na około 240 mln PLN. Z roboczych informacji przekazanych przez IW wynika, że wartość ta może wzrosnąć o 660 mln PLN. Zapotrzebowanie na środki wynika przede wszystkim z różnic przetargowych w projektach z III naboru wniosków, w których trwają jeszcze postępowania przetargowe. Różnice przetargowe są konsekwencją wzrostu cen towarów i usług. Zwiększenie wartości dofinansowania UE jest często warunkiem realizacji projektu lub pełnego zakresu rzeczowego, w związku z tym realizacja wskaźników na poziomie wynikającym z podpisanych umów o dofinansowanie w przypadku części projektów może być uzależniona od zwiększenia wartości dofinansowania. Wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny.</p>
2.3	Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej [km]	6 000	4 301 (72% wartości docelowej)	W przypadku braku możliwości przeznaczenia dodatkowych środków na budowę kanalizacji sanitarnej (w formie rozszerzenia zakresu realizowanych projektów lub organizacji dodatkowego naboru), konieczne jest zmniejszenie wartości docelowej wskaźników w SzOOP POIiŚ 2014-2020 do poziomu wynikającego z umów podpisanych do 31.12.2018, z uwzględnieniem ryzyka niezrealizowania pełnego zakresu rzeczowego w części projektów, tj. 4200 km.	j.w.

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POliŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
2.3	Długość zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej [km]	500	868 (174% wartości docelowej)	Konieczne jest zwiększenie wartości docelowej wskaźników w SzOOP POliŚ 2014-2020 do poziomu wynikającego z umów podpisanych do 31.12.2018, z uwzględnieniem ryzyka niezrealizowania pełnego zakresu rzeczowego w części projektów, tj. 800 km.	j.w.
2.3	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych oczyszczalni ścieków komunalnych [szt.]	180	208 (116% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w POliŚ 2014-2020 i SzOOP POliŚ 2014-2020 do poziomu zbliżonego do wynikającego z umów podpisanych do 31.12.2018, z uwzględnieniem ryzyka niezrealizowania pełnego zakresu rzeczowego w części projektów, tj. 200 szt.	Na etapie szacowania wartości docelowej na poziomie POliŚ 2014-2020 oparto się na podobnych założeniach, jak w przypadku wskaźnika <i>Długość wybudowanej lub zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej</i> . Zastosowane podejście było poprawne metodologicznie i okazało się trafne - uwzględniało zarówno skalę potrzeb, jak i możliwości finansowe wynikające z alokacji przeznaczonej na działanie 2.3. Wynikająca z umów podpisanych do 31.12.2018 <i>Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych oczyszczalni ścieków komunalnych</i> w umowach (208 szt.) odpowiada 116% założonej wartości docelowej. Wpływ na osiągnięcie wyższej wartości miało przede wszystkim zwiększenie alokacji na działanie 2.3 o 268 mln EUR w stosunku do alokacji pierwotnej, która była podstawą szacowania wartości docelowych wskaźników w POliŚ 2014-2020. Podobnie jak w przypadku wcześniej omawianych wskaźników, w związku ze wzrostem cen towarów i usług, istnieje ryzyko niezrealizowania pełnego zakresu rzeczowego wynikającego z umów podpisanych do 31.12.2018. Ryzyko to powinno być brane pod uwagę na etapie korekty wartości docelowej wskaźnika. Wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny.
2.3	Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków komunalnych [szt.]	7	7 (100% wartości docelowej)	Wskazane jest pozostawienie wartości docelowej wskaźnika w SzOOP POliŚ 2014-2020 na poziomie 7 szt.	j.w.
2.3	Liczba zmodernizowanych	173	201	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika	j.w.

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POLIŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
	oczyszczalni ścieków komunalnych [szt.]		(116% wartości docelowej)	w SzOOP POLiŚ 2014-2020 do poziomu zbliżonego do wynikającego z umów podpisanych do 31.12.2018, z uwzględnieniem ryzyka niezrealizowania pełnego zakresu rzeczowego w części projektów, tj. 193 szt.	
2.3	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczalni ścieków (CI) [RLM]	2 000 000	2,5-3,05 mln RLM (125-153% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w POLiŚ 2014-2020 i SzOOP POLiŚ 2014-2020 do poziomu zbliżonego do wynikającego z umów podpisanych do 31.12.2018, z uwzględnieniem ryzyka niezrealizowania pełnego zakresu rzeczowego oraz realizacji wskaźnika rezultatu bezpośredniego dotyczącego nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej w części projektów po roku 2023, tj. 2,5 mln RLM	Na etapie szacowania wartości docelowej na poziomie POLiŚ 2014-2020 oparto się na podobnych założeniach, jak w przypadku wskaźnika <i>Długość wybudowanej lub zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej</i> . W szacunkach posłużono się przede wszystkim wstępnym Master Planem dla wdrażania dyrektywy 91/271/EWG. W przedmiotowym dokumencie, w aglomeracjach o co najmniej 10 000 RLM wydajność oczyszczalni planowanych do budowy oraz istniejących obiektów, w przypadku których zidentyfikowano konieczność przeprowadzenia dodatkowych inwestycji związanych z dostosowaniem do art. 5.2 Dyrektywy 91/271/EWG, wynosiła około 2,7 mln RLM. Biorąc pod uwagę, że część z inwestycji wskazanych w Master Planie została już ukończona, z szacunków wyłączono inwestycje, których planowany termin realizacji upłynął w 2012 i 2013 roku. Wydajność oczyszczalni, które wzięto pod uwagę, wyniosła około 2,3 mln RLM. Jako możliwą do osiągnięcia w ramach POLiŚ 2014-2020 wartość wskaźnika przyjęto 2 mln RLM, a w szacunkach uwzględniono dodatkowo ładunek pochodzący od nowych użytkowników planowanych do podłączenia do sieci kanalizacyjnej. Zastosowane podejście było poprawne metodologicznie. Uwzględniono zarówno skalę potrzeb, jak i możliwości finansowe wynikające z alokacji przeznaczonej na działanie 2.3 POLiŚ 2014-2020, jednak szacunek opierał się na niepełnych danych. We wstępnym Master Planie, dla części planowanych do wybudowania oczyszczalni ścieków brakowało danych na temat ich wydajności, brakowało również danych na temat planowanego wzrostu wydajności oczyszczalni planowanych do rozbudowy. Te dwa czynniki należy uznać za jedną z przyczyn niedoszacowania wartości docelowej wskaźnika. Wynikająca z umów podpisanych do 31.12.2018 Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczalni ścieków (3 097 920 RLM) odpowiada 155% założonej wartości docelowej. Istotny wpływ na osiągnięcie wyższej niż przewidywano

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIŁŚ LUB SZOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>wartości wskaźnika, poza uwarunkowaniami omówionymi powyżej, miało zwiększenie alokacji na działanie 2.3. Umożliwiło to objęcie dofinansowaniem dodatkowych projektów, w tym oczyszczalni ścieków, które w dużo większym stopniu niż budowa kanalizacji sanitarnej przyczyniają się do realizacji wartości wskaźnika. Biorąc pod uwagę doświadczenia z perspektywy 2007-2013 wartość możliwa do osiągnięcia do końca 2023 roku będzie niższa. Wskaźnik obejmuje m.in. nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej, którzy zostaną przyłączeni do sieci w wyniku realizacji projektów. Zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie dla sektora środowiska osiągnięcie wartości docelowej wskaźników rezultatu bezpośredniego powinno nastąpić nie później niż w terminie 12 miesięcy od zakończenia okresu realizacji. Tym samym w przypadku części projektów, których termin zakończenia przypada na rok 2023, zadeklarowane wartości dotyczące nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej mogą zostać osiągnięte dopiero po roku 2023. Według danych z SL 2014 (stan na 31.12.2018) wynika, że w przypadku 14 projektów planowany termin zakończenia przypada na rok 2023. Ponadto termin zakończenia części projektów może ulec przesunięciu. Biorąc pod uwagę doświadczenia z perspektywy 2007-2013 w przypadku części dofinansowanych przedsięwzięć mogą wystąpić problemy z osiągnięciem zadeklarowanej wartości w okresie wynikającym z umowy o dofinansowanie. Opierając się na danych z SL 2014 przeanalizowano dwa możliwe scenariusze. Pierwszy scenariusz zakładał, że osiągnięcie po roku 2023 zadeklarowanych wartości nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej będzie dotyczyło wyłącznie umów planowanych do zakończenia w roku 2023. Drugi scenariusz zakładał, że osiągnięcie po roku 2023 zadeklarowanych wartości nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej będzie dotyczyło również umów planowanych do zakończenia w roku 2022. W przypadku pierwszego scenariusza wartość miernika Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczalni ścieków uległaby zmniejszeniu o około 30 tys. RLM, natomiast w przypadku drugiego scenariusza wartość miernika uległaby zmniejszeniu o około 95 tys. RLM. Potencjalne ryzyko późniejszej realizacji wskaźnika odnosi się również do użytkowników wybudowanych oraz zmodernizowanych oczyszczalni ścieków. Uruchomienie wybudowanej lub zmodernizowanej instalacji może nastąpić po zakończeniu realizacji projektu. W przypadku pierwszego scenariusza wartość miernika Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczalni ścieków uległaby zmniejszeniu o dalsze 16 tys. RLM, natomiast w przypadku drugiego scenariusza wartość miernika uległaby dalszemu zmniejszeniu nawet o około 1,1 mln RLM. Przy czym w przypadku oczyszczalni ścieków mało prawdopodobne jest, żeby drugi</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POLIŚ LUB SZOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					scenariusz dotyczył wszystkich, czy nawet większości projektów, których termin zakończenia planowany jest na 2022 i 2023 rok. Biorąc pod uwagę powyższe założenia przyjęto, że wartość wskaźnika <i>Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków</i> możliwa do osiągnięcia do końca 2023 kształtuje się na poziomie 2,5-3,05 mln RLM, tj. 125-153% założonej wartości docelowej. Podobnie jak w przypadku wcześniej omawianych wskaźników, w związku ze wzrostem cen towarów i usług, istnieje ryzyko niezrealizowania pełnego zakresu rzeczowego wynikającego z umów podpisanych do 31.12.2018. Ryzyko to powinno być brane pod uwagę na etapie korekty wartości docelowej wskaźnika. Wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny.
2.3	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych zaopatrzenia w wodę (CI) [osoby]	15 000	50-70 tys. (333-467% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w SzOOP POLiŚ 2014-2020 do poziomu wynikającego z podpisanych umów, z uwzględnieniem ryzyka niezrealizowania pełnego zakresu rzeczowego, realizacji wskaźnika rezultatu bezpośredniego dotyczącego nowych użytkowników sieci wodociągowej w części projektów po roku 2023, jak również ryzyko związane z możliwymi niespójnościami w sposobie definiowania i monitorowania wskaźnika tj. do poziomu około 50 tys. osób. Wskazany jest również przegląd sposobu definiowania wskaźników w wybranych umowach podpisanych do 31.12.2018 i ewentualnie jego korekta lub uzupełnienie w projektach, w których deklarowana wartość	Na wstępie należy zaznaczyć, że na etapie szacowania wartości docelowych do Programu wskaźnik potraktowano odmiennie niż wcześniej omawiany wskaźnik dotyczący liczby dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków. Założono, że wskaźnik będzie zasilany jedynie przez przedsięwzięcia obejmujące przyłączenie ludności do nowej sieci wodociągowej (realizowanej równoległe z sieciami kanalizacyjnymi), przy czym, jak wynika z informacji przekazanych przez przedstawicieli IP/IW, w trakcie wdrażania Programu stosowano również podejście (zgodne z definicją wskaźnika określoną przez KE) polegające na ujmowaniu również wartości dotychczasowych użytkowników korzystających dotychczas (przed zakończeniem projektu) z systemu niedotrzymującego standardów. W toku szacowania wartości docelowej oparto się na danych historycznych oraz doświadczeniach z wdrażania POLiŚ 2007-2013, w tym przede wszystkim na danych dotyczących faktycznej liczby nowo przyłączonych do sieci wodociągowej użytkowników. Uwzględniono także zmiany w alokacji na sektor wodno-ściekowy w POLiŚ 2014-2020 w odniesieniu do POLiŚ 2007-2013 oraz zmiany zachodzące w podejściu do finansowania projektów w sektorze wodno-kanalizacyjnym w stosunku do poprzedniej perspektywy finansowej. W oparciu o powyższe założenia przyjęto, że ze środków POLiŚ 2014-2020 w PI 6.II zostanie wybudowana znacznie mniejsza niż w POLiŚ 2007-2013 liczba kilometrów sieci wodociągowej, a przez to zmniejszy się efekt w postaci liczby nowych użytkowników tej sieci. Zastosowane podejście było poprawne metodologicznie, jednak oparte na wielu trudnych do precyzyjnego oszacowania zmiennych dotyczących zmniejszenia w stosunku do POLiŚ 2007-2013 skali działań dotyczących budowy sieci

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
				wskaźnika nie jest zgodna z definicją lub została pominięta.	<p>wodociągowych, a co za tym idzie zmniejszenia liczby nowych użytkowników przyłączonych do wybudowanej sieci.</p> <p>Wynikająca z umów podpisanych do 31.12.2018 Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę (73 878 RLM) odpowiada aż 493% założonej wartości docelowej. Główną przyczyną tak dużego przekroczenia jest inna niż zakładano w strukturze wydatków na poszczególne rodzaje działań inwestycyjnych. Na etapie szacowania wartości wskaźnika przyjęto, że w ramach POIiŚ 2014-2020 zostanie wybudowanych 240 km nowych odcinków sieci wodociągowych. Tymczasem w podpisanych umowach zakontraktowano budowę około 540 km. Ponadto na etapie programowania przyjęto pośrednio, że liczba przyłączonych osób, przypadająca na km budowanej sieci, będzie analogiczna jak w POIiŚ 2007-2013 (około 63 osoby/km), natomiast w podpisanych umowach relacja ta jest ponad dwukrotnie wyższa (około 137 osób/km).</p> <p>Analiza krzyżowa wskaźników oraz zakresu rzeczowego wybranych projektów wskazuje na możliwe rozbieżności dotyczące sposobu definiowania i monitorowania wskaźnika przez beneficjentów. Jak wspomniano na wstępie, pierwotnie uznano, że wskaźnik będzie zasilany jedynie poprzez projekty obejmujące przyłączenie ludności do nowej sieci wodociągowej. W przypadku kilku projektów zadeklarowano jednak wartość wskaźnika, mimo braku w zakresie rzeczowym działań dotyczących budowy sieci wodociągowej. W kilkunastu projektach przewidziano budowę sieci wodociągowej, natomiast nie wykazano wartości wskaźnika dotyczącego dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę. Ponadto w kilkunastu projektach wskaźnik Liczba osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę, przypadających na kilometr budowanej sieci, znacznie przekracza wartość średnią (ponad 2000 osób/km). Takie sytuacje są dopuszczalne (np. w przypadku podłączenia nowych budynków wielorodzinnych), wymagają jednak weryfikacji. W związku z powyższym faktyczna wartość omawianego wskaźnika może odbiegać od deklarowanej obecnie przez beneficjentów w podpisanych umowach o dofinansowanie.</p> <p>Podobnie jak w przypadku wcześniej omawianych wskaźników, w związku ze wzrostem cen towarów i usług, istnieje ryzyko niezrealizowania pełnego zakresu rzeczowego wynikającego z umów podpisanych do 31.12.2018. Ryzyko to powinno być brane pod uwagę na etapie korekty wartości docelowej wskaźnika. W przypadku tego wskaźnika istnieje również możliwość, że część efektów zostanie zrealizowanych po roku 2023,</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POLIŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>przyczyny są analogiczne jak w przypadku wskaźnika <i>Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków</i>.</p> <p>Biorąc pod uwagę powyższe informacje przyjęto, że wartość wskaźnika <i>Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę</i> możliwa do osiągnięcia do końca 2023 kształtuje się na poziomie 50-70 tys. osób, tj. 333-467% założonej wartości docelowej.</p>
2.3	Liczba oczyszczalni ścieków komunalnych wspartych w zakresie przeróbki/zagospodarowania osadów ściekowych [szt.]	50	130 (260% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w SzOOP POLiŚ 2014-2020 do poziomu zbliżonego do wynikającego z umów podpisanych do 31.12.2018, z uwzględnieniem ryzyka niezrealizowania pełnego zakresu rzeczowego w części projektów, tj. 125 szt.	<p>Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POLiŚ 2014-2020. Nie są dostępne szczegółowe założenia przyjęte na etapie jej szacowania, można jednak przypuszczać, że było ono powiązane z szacowaniem wskaźnika <i>Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych oczyszczalni ścieków komunalnych</i>. Założono, że działania inwestycyjne dotyczące przeróbki lub zagospodarowania osadów ściekowych będą realizowane w około 30% wspartych oczyszczalni, co mogło opierać się na doświadczeniach z perspektywy 2007-2013, kiedy tego rodzaju działania były realizowane, jednak w niewielkiej części projektów dofinansowanych w POLiŚ 2007-2013. Większe od oczekiwanego zainteresowanie beneficjentów realizacją działań inwestycyjnych dotyczących przeróbki oraz zagospodarowania osadów ściekowych jest zjawiskiem bardzo pozytywnym i pożądanym. Stanowi niewątpliwie wartość dodaną i istotny postęp w realizacji zobowiązań akcesyjnych.</p> <p>Zastosowane na etapie programowania podejście do szacowania wartości docelowej wskaźnika należy ocenić jako poprawne metodologicznie, biorąc pod uwagę dostępne dane i wiedzę, było ono jednak obciążone bardzo dużym ryzykiem błędu.</p> <p>Wynikająca z umów podpisanych do 31.12.2018 Liczba oczyszczalni ścieków komunalnych wspartych w zakresie przeróbki/zagospodarowania osadów ściekowych (130 szt.) odpowiada 260% założonej wartości docelowej, co jest efektem przede wszystkim innej, niż zakładana struktury wydatków w umowach podpisanych na poszczególne rodzaje działań inwestycyjnych, tj. dużo większego niż zakładano zainteresowania realizacją działań dotyczących przeróbki oraz zagospodarowania osadów ściekowych.</p> <p>Podobnie jak w przypadku wcześniej omawianych wskaźników, w związku ze wzrostem cen towarów i usług, istnieje ryzyko niezrealizowania pełnego zakresu rzeczowego wynikającego z umów podpisanych do 31.12.2018. Ryzyko to powinno być brane pod uwagę na etapie korekty wartości docelowej wskaźnika. Wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny.</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
2.3	Długość sieci wodociągowej [km]	500	1 033 (207% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w POIiŚ 2014-2020 i SzOOP POIiŚ 2014-2020 do poziomu zbliżonego do wynikającego z umów podpisanych do 31.12.2018, z uwzględnieniem ryzyka niezrealizowania pełnego zakresu rzeczowego w części projektów, tj. 1000 km.	Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POIiŚ 2014-2020. Nie są dostępne szczegółowe założenia przyjęte na etapie jej szacowania, można jednak przypuszczać, że było oparte na danych historycznych oraz doświadczeniach z wdrażania POIiŚ 2007-2013, przede wszystkim w zakresie długości wybudowanej i zmodernizowanej sieci wodociągowej. Uwzględniono przy tym zmiany w alokacji środków na projekty wodno-ściekowe w POIiŚ 2014-2020 w stosunku do POIiŚ 2007-2013, jak również zmiany zachodzące w podejściu do finansowania projektów w tym sektorze w stosunku do perspektywy 2007-2013, tj. wprowadzenie dodatkowych przedsięwzięć związanych z zaopatrzeniem w wodę. W oparciu o powyższe założenia przyjęto, że ze środków POIiŚ 2014-2020 zostanie wybudowana i zmodernizowana znacznie mniejsza długość sieci wodociągowej niż w POIiŚ 2007-2013. Zastosowane podejście było poprawne metodologicznie, jednak oparte na wielu trudnych do precyzyjnego oszacowania zmiennych, dotyczących zmniejszenia skali działań dotyczących budowy i modernizacji sieci wodociągowych. Wynikająca z umów podpisanych do 31.12.2018 Długość sieci wodociągowej (1 033 km) odpowiada 207% założonej wartości docelowej, co wynika z innej, niż zakładana, struktury wydatków w umowach podpisanych na poszczególne rodzaje działań inwestycyjnych. Podobnie jak w przypadku wcześniej omawianych wskaźników, w związku ze wzrostem cen towarów i usług, istnieje ryzyko niezrealizowania pełnego zakresu rzeczowego wynikającego z umów podpisanych do 31.12.2018. Ryzyko to powinno być brane pod uwagę na etapie korekty wartości docelowej wskaźnika. Wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny.
2.3	Liczba nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej, którzy przyłączyli się do sieci w wyniku realizacji projektu [RLM]	200 000	265-330 tys. RLM (133-165% wartości docelowej)	Wskazane jest zmniejszenie wartości docelowych wskaźników w SzOOP POIiŚ 2014-2020 do poziomu zbliżonego do wynikającego z umów podpisanych do 31.12.2018, z uwzględnieniem ryzyka niezrealizowania pełnego zakresu	Wskaźniki zostały omówione łącznie, ponieważ stanowią uszczegółowienie wskaźnika wspólnego (CI) <i>Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków</i> . Wskaźnik <i>Liczba nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej, którzy przyłączyli się do sieci w wyniku realizacji projektu</i> obejmuje dodatkowe osoby [RLM] korzystające z ulepszonych oczyszczania ścieków, które zostały przyłączone do sieci w wyniku realizacji projektu. Wskaźnik <i>Wielkość ładunku ścieków poddanych ulepszonemu oczyszczaniu obejmuje osoby [RLM]</i> , w przypadku których odbierany ładunek ścieków

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
2.3	Wielkość ładunku ścieków poddanych ulepszonemu oczyszczaniu [RLM]	1 800 000	2,3-2,8 mln (128-156% wartości docelowej)	rzeczowego oraz realizacji wskaźnika rezultatu bezpośredniego dotyczącego nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej w części projektów po roku 2023, tj. 265 000 RLM i 2 300 000 RLM.	zostanie poddanych ulepszonemu oczyszczaniu w wyniku budowy, modernizacji lub likwidacji oczyszczalni ścieków. W przypadku wskaźnika <i>Liczba nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej, którzy przyłączyli się do sieci w wyniku realizacji projektu [RLM]</i> , wartość możliwa do osiągnięcia jest ściśle skorelowana z wartością miernika Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej. Na etapie programowania przyjęto, że liczba nowo przyłączonych RLM, przypadających na 1 km wybudowanej sieci kanalizacyjnej, będzie wynosiła około 100 RLM/km, co daje wartość 600 tys. nowo przyłączonych RLM. Biorąc pod uwagę zapisy umowy o dofinansowanie, która dopuszcza osiągnięcie założonej wartości wskaźników rezultatu bezpośredniego po zakończeniu projektu, jak również doświadczenia z perspektywy finansowej 2007-2013, przyjęto, że na koniec 2023 roku faktycznie podłączonych zostanie ok. 1/3 nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej w stosunku do założeń przyjętych w dofinansowanych projektach, tj. 200 tys. RLM. Z uwagi na relatywnie szybki proces kontraktacji, jak również przyjęty w większości umów termin zakończenia realizacji projektów przed rokiem 2023, to założenia okazało się nie do końca adekwatne. <i>Wartość wskaźnika Liczba nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej, którzy przyłączyli się do sieci w wyniku realizacji projektu w umowach podpisanych do 31.12.2018</i> wynosi 360 763 RLM. Wartość ta jest niższa od pierwotnych szacunków (600 tys. RLM). Wpływ na to mają dwa zasadnicze czynniki. Przede wszystkim długość nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej w podpisanych umowach jest niższa w stosunku do pierwotnych założeń (o około 28%). Ponadto w realizowanych projektach liczba nowo przyłączonych RLM, przypadających na 1 km wybudowanej sieci kanalizacyjnej, kształtuje się na niższym poziomie niż zakładano, tj. 84 RLM/km. Jak wspomniano wcześniej w części umów założona wartość może zostać osiągnięta po roku 2023. Dlatego faktyczna wartość wskaźnika <i>Liczba nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej, którzy przyłączyli się do sieci w wyniku realizacji projektu</i> , będzie niższa niż wynika z podpisanych umów. Wartość możliwa do osiągnięcia na koniec 2023 roku jest trudna do precyzyjnego oszacowania, gdyż w części projektów, które zgodnie z aktualnymi założeniami kończą się przed rokiem 2023, termin zakończenia może zostać przesunięty. Z drugiej strony, biorąc pod uwagę doświadczenia z perspektywy 2007-2013, w przypadku części dofinansowanych przedsięwzięć mogą wystąpić problemy z osiągnięciem zadeklarowanej wartości wskaźnika rezultatu bezpośredniego w okresie wynikającym z umowy o dofinansowanie. Opierając się na danych z SL 2014 przeanalizowano dwa możliwe scenariusze. Pierwszy scenariusz

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIŚ LUB SZOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>zakładał, że osiągnięcie po roku 2023 zadeklarowanych wartości nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej będzie dotyczyło wyłącznie umów planowanych do zakończenia w roku 2023. Drugi scenariusz zakładał, że osiągnięcie po roku 2023 zadeklarowanych wartości nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej będzie dotyczyło również umów planowanych do zakończenia w roku 2022. W przypadku pierwszego scenariusza wartość miernika <i>Liczba nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej, którzy przyłączyli się do sieci w wyniku realizacji projektu</i> uległaby zmniejszeniu o około 30 tys. RLM, natomiast w przypadku drugiego scenariusza wartość miernika uległaby zmniejszeniu o około 95 tys. RLM. Biorąc pod uwagę powyższe, wartość wskaźnika <i>Liczba nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej, którzy przyłączyli się do sieci w wyniku realizacji projektu</i> możliwa do osiągnięcia do końca 2023 kształtuje się na poziomie 265-330 tys. RLM, tj. 133-165% założonej wartości docelowej.</p> <p>Przyjętą w SzOOP wartość docelową wskaźnika <i>Wielkość ładunku ścieków poddanych ulepszonemu oczyszczaniu</i> również należy ocenić jako zaniżoną, gdyż powinna obejmować ona również część nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej. Sposób szacowania wartości wskaźników wskazuje, że na etapie programowania we wskaźniku nie uwzględniono tego rodzaju użytkowników. Wynikająca z umów podpisanych do 31.12.2018 <i>Wielkość ładunku ścieków poddanych ulepszonemu oczyszczaniu</i> (2 820 339 RLM) odpowiada 157% założonej wartości docelowej. Poza omówionym powyżej czynnikiem, istotny wpływ na osiągnięcie wyższej, niż zakładano wartości wskaźnika miało zwiększenie alokacji na działanie 2.3, co pozwoliło na zrealizowanie dodatkowych projektów obejmujących m.in. oczyszczanie ścieków, które przyczyniają się do realizacji wartości wskaźnika. Przy założeniu przeznaczenia całości niezakontraktowanych jeszcze w działaniu 2.3 środków na budowę kanalizacji sanitarnej, wartość wskaźnika nie ulegnie zmianie. Również w przypadku tego wskaźnika istnieje potencjalne ryzyko osiągnięcia założonych rezultatów po roku 2023. U uruchomienie wybudowanej lub zmodernizowanej instalacji może nastąpić po zakończeniu realizacji projektu. W przypadku pierwszego, omówionego wcześniej, scenariusza wartość miernika <i>Wielkość ładunku ścieków poddanych ulepszonemu oczyszczaniu</i> uległaby zmniejszeniu o 16 tys. RLM, natomiast w przypadku drugiego scenariusza wartość miernika uległaby zmniejszeniu nawet o około 1,1 mln RLM. Przy czym w przypadku oczyszczalni ścieków mało prawdopodobne jest, żeby drugi scenariusz dotyczył wszystkich, czy nawet większości projektów, których termin zakończenia planowany jest na 2022 i 2023 rok. Biorąc pod uwagę powyższe przyjęto, że wartość wskaźnika <i>Wielkość ładunku ścieków poddanych ulepszonemu oczyszczaniu</i></p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>możliwa do osiągnięcia do końca 2023 kształtuje się na poziomie 2,3-2,8 mln RLM, tj. 128-156% założonej wartości docelowej.</p> <p>Podobnie jak w przypadku wcześniej omawianych wskaźników, w związku ze wzrostem cen towarów i usług, istnieje ryzyko niezrealizowania pełnego zakresu rzeczowego wynikającego z umów podpisanych do 31.12.2018. Ryzyko to powinno być brane pod uwagę na etapie korekty wartości docelowej wskaźnika. Można założyć, że w większości projektów wskaźniki są monitorowane w sposób spójny. Biorąc jednak pod uwagę złożoną metodologię (wiele możliwych wariantów) określania wartości wskaźnika <i>Wielkość ładunku ścieków poddanych ulepszonemu oczyszczaniu</i>, jak również sygnalizowane w toku badania trudności z jego interpretacją, można się spodziewać, że w części projektów wskaźnik może być definiowany przez beneficjentów w sposób odmienny od przyjętej definicji. Problem może dotyczyć szczególnie umów, które zostały podpisane na początku okresu wdrażania. Problem ten został zidentyfikowany przez IP i IW i w konsekwencji przygotowano robocze uszczegółowienie definicji wskaźnika <i>Wielkość ładunku ścieków poddanych ulepszonemu oczyszczaniu</i>, obejmujące przykłady szacowania w różnych wariantach realizacyjnych. Mając na uwadze charakter wskaźnika (głównie funkcja informacyjna) oraz podjęte działania (uszczegółowienie definicji), na obecnym etapie nie jest konieczne podejmowanie dodatkowych działań.</p>
2.4	Liczba parków narodowych, w których wsparto ośrodki edukacji ekologicznej [szt.]	10	13 (130% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźnika w POIiŚ 2014-2020 i SzOOP POIiŚ 2014-2020, do poziomu wynikającego z podpisanych umów, tj. 13 szt.	<p>Wartość docelowa wskaźnika oszacowana została na podstawie liczby potencjalnych beneficjentów (23 parki narodowe), pomniejszonej o 3 parki, w których wsparto ośrodki edukacji ekologicznej w perspektywie finansowej 2007-2013, a także urealnionej w oparciu o współczynnik korygujący na poziomie 50% (obliczony w oparciu o doświadczenia z wdrażania analogicznych projektów w perspektywie finansowej 2007-2013, bazując w szczególności na analizie danych statystycznych w zakresie średniej skuteczności aplikowania w konkursach na projekty o podobnym zakresie). Przyjęte założenia metodyczne należy uznać za trafne.</p> <p>Wartość wskaźnika wynikająca z umów podpisanych do 31.12.2018 osiągnęła nieco wyższy poziom niż zakładano, tj. 13 parków narodowych, co wynika z większej niż zakładano aktywności tej grupy wnioskodawców w ubieganiu się o środki. Dodatkowo projekty (z naboru 2.5.1a/5/2018 oraz naboru dotyczącego planów ochrony), dla których planowane jest podpisanie umów po roku 2018, nie będą miały wpływu na zwiększenie wartości wskaźnika. Obecnie nie jest również planowany dodatkowy nabór na ten typ projektu.</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POliŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					W toku analizy nie zidentyfikowano ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na nieosiągnięcie założonego poziomu wskaźnika w realizowanych projektach. Wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny.
2.4	Powierzchnia siedlisk wspieranych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (CI) [ha]	73 000	od 131 513 do 156 773 (od 180% do 215% wartości docelowej)	Rekomendowane jest pozostawienie wartości wskaźnika na poziomie obecnie założonym w POliŚ 2014-2020. Prognozowane osiągnięcie założonego poziomu wskaźnika będzie wynikiem podpisania jednej umowy. Ewentualne rozwiązanie umowy, w przypadku zwiększenia wartości wskaźnika, wiązałyby się z bardzo niskim poziomem realizacji założonej wartości.	Zgodnie z definicją wskaźnika wspólnego (CI), dotyczy on „powierzchni odtworzonych lub utworzonych obszarów w celu poprawy stanu ochrony zagrożonych gatunków. Działania mogą być prowadzone zarówno na obszarach Natura 2000, jak i poza nimi, jeżeli prowadzą do poprawy stanu ochrony gatunków, siedlisk lub ekosystemów w zakresie różnorodności biologicznej lub świadczenia usług ekosystemowych”. Przytoczona definicja jest ogólna i niejednoznaczna, dlatego w Katalogu mierników POliŚ 2014-2020 zamieszczono uszczegółowienie, zgodnie z którym wskaźnik dotyczy „powierzchni obszarów przyrodniczych, na których realizowano działania związane z ochroną zagrożonych gatunków i siedlisk, dla których beneficjent poprzez czynności projektowe przyczynił się do poprawy stanu ochrony obszaru, ochrony różnorodności biologicznej lub wzmacniał usługi ekosystemowe”. Doprecyzowano również, że „w szczególnych, uzasadnionych specyfiką działań projektowych przypadkach (tj. np. gdy obszar wykonywania prac agrotechnicznych w ramach projektu pokrywa się tylko w niewielkim stopniu z obszarem występowania danego siedliska, a prace wykonane w sąsiedztwie przedmiotu ochrony oddziałują na stan zachowania gatunków lub siedlisk), możliwe jest zasilenie wskaźnika ekspercko określoną powierzchnią siedliska lub jego części, objętą oddziaływaniem przeprowadzonych na tym obszarze lub w jego sąsiedztwie działań ochrony czynnej mających na celu doprowadzić do polepszenia stanu zachowania zagrożonych gatunków i siedlisk lub zahamowania negatywnego trendu zmian stanu zachowania”. Przyjęto, że w takich przypadkach powierzchnia oddziaływania wykonanych w ramach projektu prac może być określona przez beneficjenta indywidualnie i podlega weryfikacji ('case by case') w toku eksperckiej oceny wniosku o dofinansowanie. Powyższe założenia zostały przytoczone ze względu na ich istotność z punktu widzenia interpretacji sposobu szacowania wartości docelowej wskaźnika dla POliŚ 2014-2020 oraz sposobu określania wartości wskaźnika w poszczególnych projektach. Uszczegółowienie jest o tyle istotne, że pierwotna definicja CI może być interpretowana w dwojaki sposób. W wąskim rozumieniu, powierzchnia siedlisk wspieranych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony obejmuje powierzchnię, na której fizycznie podejmowane są zabiegi ochronne (np. koszenie, wypas, usuwanie inwazyjnych gatunków obcych) i jest ona relatywnie łatwa do określenia. Ten sposób

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>szacowania jest również bezpieczny dla beneficjenta, ponieważ zadeklarowana wartość jest łatwa do weryfikacji, zarówno na etapie oceny projektu, jaki i jego rozliczania. Przy wąskiej interpretacji łatwiejsze jest również szacowanie wartości docelowej ze względu na mniejsze zróżnicowanie poziomu nakładów na jednostkę efektu w poszczególnych projektach.</p> <p>W szerszym rozumieniu, które zostało usankcjonowane w uszczegółowieniu definicji, powierzchnia siedlisk wspieranych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony, może obejmować również powierzchnię objętą oddziaływaniem zabiegów ochronnych ukierunkowanych na polepszenie stanu zachowania zagrożonych gatunków i siedlisk. Ten sposób szacowania rodzi jednak różne ryzyka dla beneficjenta, gdyż zadeklarowana wartość i przyjęta metodyka szacowania może być zakwestionowana na etapie oceny lub rozliczenia projektu. Przy szerokiej interpretacji trudniejsze jest również szacowanie wartości docelowej na poziomie programu (wzrasta ryzyko błędu) ze względu na duże zróżnicowanie poziomu nakładów na jednostkę efektu w poszczególnych projektach.</p> <p>W Katalogu mierników POIiŚ 2014-2020 znajduje się obszernie wyjaśnienie sposobu szacowania wartości docelowej omawianego wskaźnika. Nie zawiera ono jednak informacji nt. dokładnego algorytmu szacowania, a jedynie informację nt. różnych aspektów, które były brane pod uwagę, m.in. założenia zawarte w dokumencie PAF, dane historyczne dotyczące wykorzystania środków w POIiŚ 2007-2013 oraz dane dotyczące liczby i powierzchni obszarów tworzących sieć Natura 2000. Można przypuszczać, że na etapie szacowania wzięto pod uwagę wartość wskaźnika deklarowaną w projektach planowanych do realizacji w trybie pozakonkursowym przez GDOŚ i Lasy Państwowe (około 41 tys. ha). Uwzględniając powyższe czynniki przyjęto, że możliwa do osiągnięcia wartość wskaźnika wyniesie 73 tys. ha, a realizacja założonej wartości będzie wymagała zaangażowania 60 mln EUR środków UE (tj. 213 mln PLN). Przyjęto więc, że średni poziom nakładów środków UE na jednostkę efektu wyniesie około 2,9 tys. PLN. Taki poziom przyjęto też pierwotnie w projektach pozakonkursowych GDOŚ i Lasów Państwowych.</p> <p>Powyższe założenia metodyczne dotyczące szacowania wartości docelowej wskaźnika należy uznać za trafne, zwłaszcza mając na uwadze bardzo duże niedoszacowanie wartości docelowej analogicznego wskaźnika w POIiŚ 2007-2013. Jednak ze względu na opisane powyżej czynniki, tj. możliwe duże zróżnicowanie poziomu nakładów na jednostkę efektu w przypadku przyjęcia szerokiej definicji wskaźnika, szacowanie obarczone było ryzykiem dużego błędu.</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>Wartość wskaźnika wynikająca z umów podpisanych do 31.12.2018 osiągnęła poziom 35 056 ha, tj. 48% wartości docelowej założonej w POIiŚ 2014-2020, przy zaangażowaniu 192,2 mln PLN, a więc około 90% kwoty przyjętej na etapie szacowania (213 mln PLN). Przyczyną takiego stanu rzeczy są dwa kluczowe czynniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> zarówno GDOŚ, jak i Lasy Państwowe, ograniczyły zakres rzeczowy projektów w stosunku do pierwotnych założeń (z 41,0 tys. ha do 17,2 tys. ha), jednocześnie doprecyzowując założenia finansowe, czego konsekwencją był wzrost poziomu nakładów na jednostkę efektu (powierzchnia wspieranych siedlisk) z 2,9 tys. PLN na 3,3 tys. PLN/ha. Ograniczenie zakresu rzeczowego było spowodowane urealnieniem początkowych szacunków oraz wprowadzeniem szczegółowych zasad wyboru projektów, które wykluczyły możliwość realizacji działań ochronnych na obszarach Natura 2000, dla których nie uchwalono planu zadań ochronnych lub równoważnego dokumentu zarządczego, podczas, gdy pierwotne szacowanie zakresu projektów obejmowało wszystkie obszary Natura 2000, również te, dla których nie ustanowiono dokumentu zarządczego; uśredniony poziom nakładów na jednostkę efektu w umowach z naborów konkursowych dla typu 2.4.1a (2.4.1a/1/15, 2.4.1a/2/16, 2.4.1a/3/16, 2.4.1a/4/17) wynosił około 7,7 tys. PLN/ha, a więc był ponad dwukrotnie wyższy od zakładanego. Wynikało to po części ze specyfiki finansowanych działań w poszczególnych projektach, ale również z braku impulsu do maksymalizacji deklarowanego efektu dotyczącego powierzchni wspieranych siedlisk oraz wykazywania omawianego efektu we wszystkich projektach. W konsekwencji część wnioskodawców przyjęła zawężającą (bezpieczną) definicję wskaźnika, wykazując wyłącznie powierzchnię, na której fizycznie podejmowane są zabiegi ochronne. W około 34% projektów, głównie dotyczących ochrony gatunków, wartość wskaźnika <i>Powierzchnia siedlisk wspieranych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony</i>, w ogóle nie została wykazana. W projektach dotyczących ochrony gatunków, ale również budowy małej infrastruktury turystycznej, określenie wartości wskaźnika wiąże się z koniecznością oszacowania powierzchni objętej oddziaływaniem projektu. Tego rodzaju oszacowanie ma charakter subiektywny, dlatego potencjalnie może zostać zakwestionowane na etapie oceny projektu. <p>Biorąc pod uwagę powyższe informacje można założyć, że faktyczna powierzchnia siedlisk wspieranych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony w realizowanych projektach, określona zgodnie z przytoczoną na wstępie definicją, jest dużo wyższa od zadeklarowanej w umowach podpisanych do 31.12.2018.</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>Uwzględniając przebieg naboru 2.4.1a/5/2018 można prognozować, że osiągnięcie wartości docelowej wskaźnika, założonej w POIiŚ 2014-2020, nie jest zagrożone. Po podpisaniu umów zatwierdzonych dotychczas do dofinansowania w naborze 2.4.1a/5/2018 wskaźnik osiągnie wartość 131,5 tys. ha, tj. 180% wartości docelowej, natomiast w przypadku podpisania umów dla wszystkich projektów dotychczas nieodrzuconych w tym naborze, wartość może wzrosnąć do 138 tys. ha. tj. 189% wartości docelowej.</p> <p>Bardzo duża zmiana wynika z wprowadzenia w naborze 2.4.1a/5/2018 kryterium oceny merytorycznej nawiązującego do wskaźnika <i>Powierzchnia siedlisk wspieranych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony</i>. Zmiana kryteriów stała się skutecznym bodźcem motywującym wnioskodawców do deklarowania wartości wskaźnika w projektach, jak również do szacowania powierzchni objętej oddziaływaniem zabiegów ochronnych w projektach dotyczących ochrony gatunków i zmniejszenia presji turystyki na gatunki i siedliska.</p> <p>Podpisanie wszystkich umów z naboru 2.4.1a/5/2018 oraz ewentualna kontrakcja całego planowanego budżetu naboru dla typu projektów 2.4.3b, nie pozwalają na prognozowanie wykorzystania 100% alokacji przewidzianej na działanie 2.4. Biorąc jednak pod uwagę specyfikę projektów, możliwość wykorzystania całkowitej alokacji na działanie należy uznać za potencjalnie możliwą, dlatego też, opierając się na danych dotyczących uśrednionych nakładów na jednostkę efektu, przeprowadzono symulację wariantu zakładającego przeznaczenie wolnych środków na rozszerzenie zakresu realizowanych projektów pozakonkursowych lub realizację dodatkowych przedsięwzięć dotyczących ochrony in-situ lub ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych (typ 2.4.1). Założenia przyjęte na etapie szacowania przedstawiono w podrozdziale 2.5.3. Z przeprowadzonych wyliczeń wynika, że wartość wskaźnika <i>Powierzchnia siedlisk wspieranych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony</i>, przy założeniu wykorzystania 100% alokacji na działanie, może wzrosnąć do 156,8 tys. ha, czyli 215% założonej wartości docelowej.</p> <p>W toku analizy nie zidentyfikowano istotnych ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na nieosiągnięcie założonego poziomu wskaźnika w realizowanych projektach. Prawdopodobne jest również podpisanie umów dla wszystkich projektów, które były przedmiotem szacowania możliwej do osiągnięcia wartości docelowej. Obecnie wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny, przy czym w naborach 2.4.1a/1/15, 2.4.1a/2/16, 2.4.1a/3/16, 2.4.1a/4/17, w części projektów nie był on identyfikowany. W niektórych projektach obszary realizacji działań ochronnych mogą się częściowo</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					nakładać, jednak skala tego zjawiska jest niewielka (mniej niż 5% zadeklarowanej wartości).
2.4	Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody [szt.]	400	291 (73% wartości docelowej)	Wskazane jest zmniejszenie wartości docelowej wskaźnika w SzOOP POIiŚ 2014-2020 do poziomu zbliżonego do wynikającego z podpisanych umów i przeprowadzonego szacunku, z uwzględnieniem ryzyka niezrealizowania pełnego zakresu części projektów, tj. około 280 szt.	<p>Wartość docelowa wskaźnika została zdefiniowana w Załączniku nr 2 do SzOOP POIiŚ 2014-2020. Nie są dostępne szczegółowe założenia przyjęte na etapie jej szacowania, natomiast GDOŚ dysponował statystykami dotyczącymi liczby obszarów Natura 2000, dla których nie rozpoczęto prac nad opracowaniem dokumentów planistycznych, z dużym prawdopodobieństwem na etapie szacowania uwzględniono również potrzeby w zakresie realizacji lub aktualizacji dokumentów planistycznych dla rezerwatów, parków narodowych, oraz kluczowych gatunków i siedlisk (programy ochrony).</p> <p>Wartość wskaźnika wynikająca z umów podpisanych do 31.12.2018 jest niższa niż założono w SzOOP POIiŚ 2014-2020 - w projektach przewidziano opracowanie 288 dokumentów planistycznych, co odpowiada 72% założonej wartości docelowej. Po podpisaniu dodatkowych umów z naboru planowanego w roku 2019 wartość ta wzrosła nieznacznie, zgodnie z przeprowadzonym szacunkiem do poziomu 291 szt., tj. 73% założonej wartości docelowej. Szacunek oparto na założeniu, że w dodatkowym naborze zostanie wykorzystana cała planowana alokacja (10 mln PLN), a relacja nakład – efekt będzie zbliżona do tej, którą odnotowano w naborze 2.4.3b/2/16. Szacunek ten jest obciążony ryzykiem błędu, jednak nie należy spodziewać się, że realizacja dodatkowego konkursu wpłynie na znaczące zwiększenie możliwej do osiągnięcia wartości wskaźnika <i>Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody</i>. Założenia szczegółowe dotyczące szacowania przedstawiono w podrozdziale 2.5.3. Z informacji przekazanych przez przedstawicieli beneficjenta (GDOŚ) projektu pozakonkursowego dotyczącego opracowania planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 wynika, że obecnie nie jest planowane rozszerzenie zakresu rzeczowego tego projektu, co mogłoby mieć wpływ na zwiększenie możliwej do osiągnięcia wartości omawianego wskaźnika.</p> <p>Z uwagi na powyższe można stwierdzić, że przyjęta w SzOOP POIiŚ 2014-2020 wartość docelowa dla wskaźnika <i>Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody</i> nie zostanie osiągnięta. Zasadniczą przyczyną jest wycofanie się Lasów Państwowych z realizacji projektu dotyczącego przygotowania założeń planistycznych dla nadleśnictw na potrzeby ujęcia zakresu planów ochrony dla obszarów Natura 2000 w planach urzędzenia lasu. Projekt był wpisany do WPZ i z informacji tam zawartych wynika, że planowano przygotowanie 100 założeń dla</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>obszarów Natura 2000 na potrzeby planów urządzenia lasu opracowywanych w okresie wdrażania POIiŚ 2014-2020. Drugą przyczyną jest ograniczenie zakresu projektu GDOŚ, dotyczącego opracowania planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 (pierwotne założenie – 515 szt.), przy czym prawdopodobne jest, że przytoczona wartość obejmowała również dokumenty planistyczne dla obszarów zarządzanych przez Lasy Państwowe (ujęte w omówionym wcześniej projekcie), jak również plany ochrony dla rezerwatów nie objętych siecią Natura 2000, o mniejszym znaczeniu strategicznym.</p> <p>W toku analizy nie zidentyfikowano istotnych ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na nieosiągnięcie założonego poziomu wskaźnika w realizowanych projektach. Prawdopodobne jest również wykorzystanie całego planowanego budżetu naboru dla typu projektów 2.4.3b w 2019 r. Wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny.</p>
2.4	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną [szt.]	20	34 (170% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości docelowej wskaźników w SzOOP POIiŚ 2014-2020 do wartości zbliżonej do wynikającej z podpisanych umów, tj. 34 szt. i 29,0 mln osób, jednak po uzyskaniu deklaracji od podmiotów realizujących projekty pozakonkursowe (POIS.02.04.00-00-0001/15, POIS.02.04.00-00-0077/17), nt. możliwości realizacji pełnego zakresu przedsięwzięć przewidzianego w podpisanych umowach.	Wskaźniki zostały omówione łącznie, gdyż są ze sobą ściśle powiązane. Wartości docelowe obu wskaźników zostały zdefiniowane w Załączniku nr 2 do SzOOP POIiŚ 2014-2020. Nie są dostępne szczegółowe założenia dotyczące szacowania wartości docelowych, można jednak przypuszczać, że punktem odniesienia były doświadczenia z wdrażania POIiŚ 2007-2013, w którym finansowano kampanie informacyjno-edukacyjne związane z edukacją ekologiczną. Szacowanie z założenia było obciążone ryzykiem dużego błędu, ponieważ poziom nakładów na przeprowadzenie jednej kampanii informacyjno-edukacyjnej związanej z edukacją ekologiczną, a tym bardziej na jednego odbiorcę działań edukacyjno-promocyjnych i informacyjnych, może być bardzo zróżnicowany, w zależności m.in. od skali, zakresu, tematyki, grupy docelowej oraz przyjętego sposobu dotarcia do potencjalnych odbiorców działań informacyjnych lub edukacyjnych.
2.4	Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych [osoby]	10 000 000	29 500 445 (295% wartości docelowej)		Wartość wskaźnika <i>Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną</i> , wynikająca z umów podpisanych do 31.12.2018, osiągnęła poziom wyższy niż zakładano – 34 szt., a więc 170% aktualnej wartości docelowej. Większy niż zakładany jest również przewidywany Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych, który w umowach podpisanych do 31.12.2018 osiągnął wartość ponad 29,5 mln osób, a więc prawie trzykrotnie więcej niż zakładano. Obecnie nie jest planowane podpisanie dodatkowych umów, które mogłyby wpłynąć na realizację wskaźników, dlatego przytoczone wartości należy uznać za ostateczne.

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIŁŚ LUB SZOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>Kluczowy wkład w realizację założonej wartości wskaźnika dotyczącego zasięgu zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych, mają dwa projekty pozakonkursowe, realizowane przez Ministerstwo Środowiska (15 mln osób) oraz GIOŚ (10 mln osób). Biorąc pod uwagę trudności i opóźnienia w realizacji wymienionych projektów, wartości przypisanych im wskaźników, w szczególności wskaźnika Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych, należy uznać za potencjalnie zagrożone. Obie instytucje posiadają jednak potencjał, by zrealizować projekty w pełnym zakresie wynikającym z umów. Obecnie wskaźniki są monitorowane w sposób spójny, przy czym w jednym z projektów na etapie podpisania umowy przyjęto błędną interpretację – jako odrębne kampanie zostały zliczone poszczególne działania informacyjne planowane w projekcie. Problem ten został zidentyfikowany przez IP i IW, a wartość wskaźnika skorygowana. W części projektów obszary oddziaływania zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych mogą się częściowo nakładać, jednak skala tego zjawiska jest niemożliwa do oszacowania. Interpretując wartość wskaźnika <i>Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną</i> należy mieć na uwadze, że wskaźnik obejmuje różne grupy odbiorców: z jednej strony osoby, które przeszły kompleksowe szkolenia, z drugiej osoby, które jedynie zetknęły się z promowanymi treściami w środkach masowego przekazu. Ponadto zasięgi oddziaływania poszczególnych projektów mogą się na siebie nakładać. Biorąc jednak pod uwagę aspekty metodologiczne, nie ma możliwości wyeliminowania ewentualnego kilkukrotnego zliczania tych samych osób. Na obecnym etapie nie ma również możliwości wprowadzenia do umów wskaźników uszczegółwiających.</p>
2.5	Łączna powierzchnia zrehabilitowanych gruntów (CI) [ha]	100	233 (233% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości wskaźnika, jednak zaproponowana wartość docelowa powinna zostać zweryfikowana po zakończeniu uzgodnień lub podpisaniu umów w projektach dotyczących rekultywacji, pozytywnie ocenionych (lista podstawowa) w konkursie 2.5/5/18.	<p>Wskaźnik został oszacowany jako iloczyn:</p> <ol style="list-style-type: none"> przewidywanego poziomu nakładów na działania rekultywacyjne (kategoria interwencji 089), tj. 59,8 mln EUR, przeliczonego po kursie 3,55 PLN/EUR; uśrednionego poziomu nakładów jednostkowych na rekultywację 1 ha gruntów, tj. 830 tys. PLN/ha (pierwotnie), z uwzględnieniem przewidywanego poziomu dofinansowania projektów ze środków UE (85%). <p>Już na etapie pierwotnego szacowania trafnie zaznaczono, że poziom nakładów jednostkowych może być bardzo zróżnicowany w zależności od specyfiki rekultywowanego terenu, przede wszystkim stopnia degradacji oraz rodzaju występujących zanieczyszczeń.</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>Powyższe założenia metodyczne dotyczące szacowania wartości docelowej wskaźnika <i>Łączna powierzchnia zrehabilitowanych gruntów</i> należy uznać za trafne.</p> <p>Wartość możliwa do osiągnięcia została oszacowana na poziomie 300 ha, a następnie uległa zmniejszeniu do 100 ha. Zmiana ta miała związek ze znaczącą różnicą poziomu nakładów jednostkowych na działania rekultywacyjne w stosunku do pierwotnych założeń – w pierwszych podpisanych w działaniu 2.5 umowach uśredniony poziom nakładów na rekultywację 1 ha gruntów wynosił ponad 2,1 mln PLN/ha (a więc był ok. 2,5 razy wyższy niż zakładany na etapie oszacowania wartości docelowej). Przy ponownym szacowaniu założono, że uda się osiągnąć założoną pierwotnie skalę nakładów na działania rekultywacyjne, tj. 59,8 mln EUR, co okazało się trafne - dzięki organizacji konkursu dedykowanego projektom rekultywacyjnym podpisano sześć kolejnych umów, a wartość dofinansowania UE dla tej grupy przedsięwzięć osiągnęła 259 mln PLN, tj. 60,2 mln EUR przy aktualnym kursie 4,3028 PLN/EUR. Stosując jednak kurs przyjęty na etapie szacowania wartości docelowej wskaźnika (3,55 PLN/EUR), wartość dofinansowania UE na rzecz przedsięwzięć rekultywacyjnych wyrażona w euro jest wyższa od założeń i wynosi prawie 73 mln EUR.</p> <p>Łączna powierzchnia zrehabilitowanych gruntów w umowach podpisanych do 31.12.2018 osiągnęła wyższą wartość niż zakładana – 175,8 ha, a więc prawie 176% aktualnej wartości docelowej. Przekroczenie jest wypadkową trzech czynników:</p> <ol style="list-style-type: none"> niższego poziomu nakładów na rekultywację 1 ha gruntów we wszystkich podpisanych dotychczas umowach (około 1,7 mln PLN/ha wobec przyjętego na etapie szacowania 2,1 mln PLN/ha); wyższego poziomu nakładów na działania rekultywacyjne w przeliczeniu na EUR, co jest konsekwencją znacznie wyższego kursu PLN/EUR w stosunku do założeń (aktualnie 4,30 PLN/EUR wobec przyjętego na etapie szacowania 3,55 PLN/EUR); zastosowania dodatkowego marginesu bezpieczeństwa na etapie szacowania, czego konsekwencją było zaokrąglenie skorygowanej wartości w dół (skorygowana wartość zapisana w POIiŚ 2014-2020 wynosi 100 ha, tymczasem dokładna wartość wyliczona wg metodologii opisanej w Dokumencie metodologicznym ram wykonania wynosi około 118 ha). <p>W przypadku podpisania wszystkich umów na projekty rekultywacyjne z konkursu 2.5/5/2018 wartość wskaźnika <i>Łączna powierzchnia zrehabilitowanych gruntów</i> może osiągnąć poziom 232,7 ha, tj. 233% wartości docelowej aktualnej oraz 78% wartości docelowej pierwotnie założonej. Oszacowanie opiera się na założeniu, że średnia wartość dofinansowania UE przypadająca na jednostkę efektu w projektach</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>rekultywacyjnych z konkursu 2.5/5/18, które znalazły się na liście podstawowej, będzie zbliżona do wartości z umów podpisanych do 31.12.2018. Ze względu jednak na dużą zmienność nakładów na jednostkę efektu w poszczególnych projektach (od 0,3 do 6,7 mln PLN/ha gruntu poddanego rekultywacji), szacunek ten jest obciążony ryzykiem dużego błędu.</p> <p>W ramach analizy nie zidentyfikowano istotnych ryzyk, które mogłyby mieć wpływ na nieosiągnięcie założonego poziomu wskaźnika w obowiązujących umowach. Prawdopodobne jest również podpisanie umów dla wszystkich projektów, które były przedmiotem szacowania możliwej do osiągnięcia wartości docelowej. Wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny.</p>
2.5	Liczba obiektów, na których przeprowadzono rekultywację [szt.]	25	13 --21 (52 - 84% wartości docelowej)	<p>Wskazane jest zmniejszenie wartości wskaźnika, jednak zaproponowana wartość docelowa powinna zostać zweryfikowana, po dokonaniu korekty wskaźnika (uzupełnieniu) we wszystkich podpisanych umowach, jak również po zakończeniu uzgodnień lub podpisaniu umów w projektach dotyczących rekultywacji pozytywnie ocenionych (lista podstawowa) w konkursie 2.5/5/18. W przypadku ostatniej grupy należy zweryfikować, czy we wszystkich projektach dotyczących rekultywacji beneficjenci zadeklarowali wartość przedmiotowego wskaźnika we wniosku o dofinansowanie.</p>	<p>Wartość docelowa wskaźnika została określona w SzOOP POIiŚ 2014-2020. Nie są dostępne założenia przyjęte na etapie szacowania wartości docelowej wskaźnika, można jednak przypuszczać, że były one powiązane z pierwotnie prognozowaną wartością dla wskaźnika łączna powierzchnia zrekultywowanych gruntów, tj. 300 ha. Zgodnie z powyższym założeniem uśredniona powierzchnia jednego obiektu, na którym będzie prowadzona rekultywacja, powinna wynosić około 12 ha, co jest wartością prawdopodobną, biorąc pod uwagę uwarunkowania związane z prowadzeniem rekultywacji na obszarach miejskich.</p> <p>Liczba obiektów, na których przeprowadzono rekultywację w umowach podpisanych do 31.12.2018 osiągnęła niższą wartość niż zakładana, tj. 8 szt., a więc 32% aktualnej wartości docelowej, przy czym tylko w 6 z 10 projektów dotyczących rekultywacji wykazano wartość tego wskaźnika w umowie i SL 2014, natomiast w jednym projekcie wskaźnik został wykazany w umowie, jednak nie został przeniesiony do SL 2014. W trzech projektach wskaźnik ten został pominięty. Faktyczna wartość wskaźnika powinna więc wynieść co najmniej 12 szt., tj. co najmniej jeden dodatkowy obiekt w każdym projekcie, w którym wskaźnik ten został pominięty.</p> <p>Po podpisaniu wszystkich umów na projekty rekultywacyjne z konkursu 2.5/5/18, wartość wskaźnika <i>Liczba obiektów, na których przeprowadzono rekultywację</i> może osiągnąć wartość co najmniej 21 szt., tj. 84% wartości docelowej. Przytoczona wartość jest sumą skorygowanej przez zespół ewaluacyjny wartości z SL 2014 dla umów podpisanych do 31.12.2018 oraz wartości oszacowanej na podstawie dostępnych informacji nt. zakresu projektów rekultywacyjnych nieodrzuconych w konkursie 2.5/5/2018.</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>Możliwa do osiągnięcia wartość wskaźnika jest mniejsza od założonej, co wynika zasadniczo z faktu, że uśredniona powierzchnia jednego obiektu, na którym są prowadzone działania rekultywacyjne, jest wyższa od zakładanej (12 ha) i wynosi 22 ha, przy czym tu również występuje bardzo duże zróżnicowanie w poszczególnych projektach (od 2,4 do 32,7 ha). Również w tym przypadku szacunek prowadzony bez wiedzy nt. zakresu konkretnych przedsięwzięć jest obciążony z założenia dużym błędem.</p> <p>Biorąc pod uwagę aktualny stan wdrażania POIiŚ 2014-2020 należy stwierdzić, że nie jest możliwe osiągnięcie założonego poziomu docelowego wskaźnika. Zidentyfikowano także niewielkie niespójności dotyczące sposobu monitorowania – wskaźnik nie był wykazany w części adekwatnych projektów. Mając jednak na uwadze charakter wskaźnika (głównie funkcja informacyjna), na obecnym etapie nie jest celowe podejmowanie dodatkowych działań zmierzających od osiągnięcia wartości założonej w SzOOP POIiŚ 2014-2020, poza uzupełnieniem wartości wskaźnika w umowach, w których powinien on być monitorowany.</p>
2.5	Liczba ośrodków miejskich, w których realizowane są projekty dotyczące zieleni miejskiej [szt.]	20	od 140 do 175 (od 700% do 875% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości wskaźnika, jednak zaproponowana zależna jest od decyzji o dofinansowaniu projektów ocenionych pozytywnie w konkursu 2.5/5/18, których wartość wykracza ponad kwotę przewidzianą na konkurs (projekty rezerwowe).	<p>Wartość docelowa wskaźnika została określona w SzOOP POIiŚ 2014-2020. Tu również nie są dostępne założenia przyjęte na etapie szacowania wartości docelowej wskaźnika, można jednak przypuszczać, że kierowano się założeniem, iż działania dotyczące rozwoju zieleni miejskiej będą miały w działaniu 2.5 charakter uzupełniający. Pierwotna alokacja na tego rodzaju projekty wynosiła 37,4 mln EUR, tj. 133 mln PLN przy kursie przeliczeniowym 3,55 PLN/EUR przyjętym na etapie programowania, a więc około 38% wyjściowej alokacji na działanie 2.5. Na etapie szacowania wartości wskaźnika założono więc, że średni poziom dofinansowania UE przypadającego na jeden ośrodek miejski w projekcie dotyczącym rozwoju zieleni wyniesie około 6,6 mln PLN. Założenie to było trafne, gdyż wartość tej zmiennej w podpisanych umowach dotyczących rozwoju zieleni miejskiej jest zbliżona i wynosi około 4,7 mln PLN.</p> <p>Liczba ośrodków miejskich, w których realizowane są projekty dotyczące zieleni miejskiej w umowach podpisanych do 31.12.2018 osiągnęła dużo wyższą wartość niż zakładano – 134 szt., a więc 670% aktualnej wartości docelowej.</p> <p>Po podpisaniu umów na projekty dotyczące rozwoju zieleni miejskiej z konkursu 2.5/5/18 wartość wskaźnika <i>Liczba ośrodków miejskich, w których realizowane są projekty dotyczące zieleni miejskiej</i> może osiągnąć poziom od 140 do 175 szt., tj. od 700 do 875% wartości docelowej. Faktyczna wartość będzie zależna od decyzji</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>dotyczącej dofinansowania projektów ocenionych pozytywnie w konkursie 2.5/5/18, których wartość wykracza ponad kwotę przewidzianą na konkurs (projekty rezerwowe). Możliwe są następujące warianty:</p> <p>a. w przypadku dofinansowania wyłącznie projektów znajdujących się na liście podstawowej wskaźnik osiągnie wartość 140 szt.,</p> <p>b. w przypadku dofinansowania projektów znajdujących się na liście rezerwowej, do wysokości aktualnej alokacji na działanie 2.5, wskaźnik osiągnie wartość 149 szt.,</p> <p>c. w przypadku zwiększenia alokacji na działanie 2.5 i dofinansowania wszystkich projektów znajdujących się na liście rezerwowej, wskaźnik osiągnie wartość 175 szt.</p> <p>Przygotowując powyższe szacunki wzięto pod uwagę kolejność projektów na liście rezerwowej oraz możliwość realizacji projektów w ośrodkach, które już uzyskały dofinansowanie.</p> <p>Możliwa do osiągnięcia wartość wskaźnika jest dużo wyższa od założonej, co wynika przede wszystkim z wyższej wartości środków przeznaczonych na dofinansowanie tego rodzaju projektów w działaniu 2.5 w stosunku do pierwotnych założeń, a także z nieco mniejszej średniej wartości dofinansowania UE przypadającego na jeden ośrodek miejski w projekcie dotyczącym rozwoju zieleni.</p> <p>Wobec znaczącego przekroczenia założonego poziomu wskaźnika, ryzyko jego nieosiągnięcia nie występuje. Prawdopodobne jest również podpisanie większości umów dla projektów, które były przedmiotem szacowania możliwej do osiągnięcia wartości docelowej, przy czym faktyczna liczba oraz wartość dofinansowanych projektów jest zależna od decyzji dotyczącej wysokości ewentualnego zwiększenia alokacji przewidzianej obecnie na nabór 2.5/5/2018. Wskaźnik jest monitorowany w sposób spójny.</p>
2.5	Dodatkowa powierzchnia biologicznie czynna uzyskana w wyniku realizacji projektów [ha]	30	od 768 do 974 (od 2559% do 3245% wartości docelowej)	Wskazane jest zwiększenie wartości wskaźnika, jednak wartość docelowa zależna jest od decyzji o dofinansowaniu projektów ocenionych pozytywnie w konkursie 2.5/5/18, których wartość wykracza ponad kwotę przewidzianą na konkurs (projekty	Wartość docelowa wskaźnika została określona w SzOOP POIiŚ 2014-2020. Tu również nie są dostępne założenia dotyczące szacowania wartości docelowej wskaźnika. Z informacji przekazanych przez przedstawicieli IZ wynika jednak, że na etapie szacowania wskaźnik miał odnosić się zasadniczo do przedsięwzięć dotyczących rekultywacji. Dodatkowa powierzchnia biologicznie czynna uzyskana w wyniku realizacji projektów w umowach podpisanych do 31.12.2018 osiągnęła dużo wyższą wartość niż zakładano – 708 ha, a więc 2360% aktualnej wartości docelowej. Jak wspomniano na wstępie

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POLIŚ LUB SZOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
				<p>rezerwowe), jak również weryfikacji sposobu definiowania wskaźnika w poszczególnych projektach, dla których zawarto już umowy.</p> <p>Ponadto wskazane jest opracowanie uszczegółowionej definicji wskaźnika, tj. precyzyjne określenie jakie kierunki przekształcenia gruntów wiążą się z powstaniem dodatkowej powierzchni biologicznie czynnej, wraz z opisem podejścia do weryfikacji wartości wskaźnika na etapie rozliczenia projektu (potwierzenie efektu). Wskazane jest również wyspecyfikowanie kierunków przekształcenia gruntów, w przypadku których nie można mówić o powstaniu dodatkowej powierzchni biologicznie czynnej.</p> <p>Konieczne jest zwrócenie szczególnej uwagi na sposób definiowania wskaźnika przez beneficjentów na etapie podpisywania umów w konkursie 2.5/5/18</p>	<p>zasadniczo wskaźnik odnosił się do projektów dotyczących rekultywacji. Tymczasem wskaźnik ten deklarowany jest zarówno w projektach dotyczących rekultywacji, jak i rozwoju zieleni miejskiej. Na etapie wdrażania interpretację wskaźnika rozciągnięto na tereny zieleni miejskiej, co mogło wiązać się z brzmieniem ustawowej definicji powierzchni biologicznie czynnej zamieszczonej w SzOOP POLiŚ 2014-2020. Przyjmując wymienioną definicję akcent położono na "nawierzchnię ziemną urządzoną", a nie na "naturalną roślinność", która pokrywa także nieużytki, czyniąc je powierzchnią biologicznie czynną. Niemniej, w projektach zieleni nowa powierzchnia biologicznie czynna także może być uzyskana - w przypadku likwidacji uszczelnienia gruntu. Zgodnie z założeniami w przypadku projektów dotyczących rekultywacji realizacja przedsięwzięcia wiąże się zwykle z uzyskaniem dodatkowej powierzchni biologicznie czynnej - w umowach podpisanych do 31.12.2018 dodatkowa powierzchnia biologicznie czynna wynosi 71,3 ha, czyli około 40% powierzchni zrekultywowanych gruntów. Efekt ten jest wykazywany również w większości projektów dotyczących rozwoju zieleni miejskiej. W umowach podpisanych do 31.12.2018 dodatkowa powierzchnia biologicznie czynna uzyskana w wyniku realizacji przedsięwzięć dotyczących zieleni miejskiej zadeklarowana przez beneficjentów wynosi 636,7 ha. Biorąc pod uwagę skalę przekroczenia można stwierdzić, że wartość docelowa wskaźnika została niedoszacowana. W projektach rekultywacyjnych dodatkowa powierzchnia biologicznie czynna zadeklarowana w podpisanych umowach (71,3 ha), przekracza ponad dwukrotnie wartość założoną w SzOOP POLiŚ 2014-2020 (30 ha), mimo, że powierzchnia zrekultywowanych gruntów jest mniejsza w stosunku do założeń (175 z 300 ha zrekultywowanych gruntów pierwotnie przyjętych jako wartość docelowa w POLiŚ 2014-2020). Zasadniczo kluczowym czynnikiem powodującym przekroczenie założonej wartości docelowej wskaźnika <i>Dodatkowa powierzchnia biologicznie czynna uzyskana w wyniku realizacji projektów</i> jest dofinansowanie dużej liczby projektów dotyczących zieleni miejskiej. W większości dofinansowanych projektów beneficjenci zadeklarowali powstanie dodatkowej powierzchni biologicznie czynnej. Po podpisaniu umów na projekty z konkursu 2.5/5/18 wartość wskaźnika <i>Dodatkowa powierzchnia biologicznie czynna uzyskana w wyniku realizacji projektów</i> może osiągnąć wartość od 768-974 ha, tj. od 2559-3245% wartości docelowej. Szacowanie wartości zostało przeprowadzone w oparciu o wskaźnik nakładów jednostkowych w umowach podpisanych do 31.12.2018. Faktyczna możliwa do osiągnięcia wartość wskaźnika będzie zależna od decyzji dotyczącej dofinansowania projektów ocenionych pozytywnie w konkursie 2.5/5/18, których wartość wykracza</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIŁŚ LUB SZOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					<p>ponad kwotę przewidzianą na konkurs (projekty rezerwowe). Możliwe są następujące warianty:</p> <p>a. w przypadku dofinansowania wyłącznie projektów znajdujących się na liście podstawowej wskaźnik osiągnie wartość około 768 ha,</p> <p>b. w przypadku dofinansowania projektów znajdujących się na liście rezerwowej do wysokości aktualnej alokacji na działanie 2.5 wskaźnik osiągnie wartość około 843 ha,</p> <p>c. w przypadku zwiększenia alokacji na działanie 2.5 i dofinansowania wszystkich projektów znajdujących się na liście rezerwowej wskaźnik osiągnie wartość około 975 ha.</p> <p>Możliwa do osiągnięcia wartość wskaźnika jest dużo wyższa od założonej, co wynika po części z niedoszacowania wartości docelowej w przypadku projektów dotyczących rekultywacji, co można tłumaczyć brakiem doświadczeń oraz brakiem odpowiednich danych kontekstowych na etapie szacowania, jak również dużo wyższą wartością środków przeznaczonych na dofinansowanie projektów w działaniu 2.5 w stosunku do pierwotnych założeń, w szczególności projektów dotyczących zieleni miejskiej, w których większość beneficjentów zadeklarowała powstanie dodatkowej powierzchni biologicznie czynnej.</p> <p>Wobec znaczącego przekroczenia założonego poziomu wskaźnika, ryzyko jego nieosiągnięcia nie występuje. Prawdopodobne jest również podpisanie większości umów dla projektów, które były przedmiotem szacowania możliwej do osiągnięcia wartości docelowej, przy czym faktyczna liczba oraz wartość dofinansowanych projektów jest zależna od decyzji dotyczącej wysokości ewentualnego zwiększenia alokacji przewidzianej obecnie na nabór 2.5/5/2018. Analiza zakresu rzeczowego wybranych projektów wskazuje na możliwe rozbieżności dotyczące sposobu definiowania i monitorowania wskaźnika przez beneficjentów, w tym błędnej interpretacji wskaźnika w niektórych projektach. Wskaźnik powinien obejmować wyłącznie dodatkową powierzchnię biologicznie czynną, uzyskaną w wyniku realizacji projektów. W części projektów dotyczących rozwoju zieleni miejskiej, realizowane działania obejmują zmianę sposobu zagospodarowania obszarów, na których przed rozpoczęciem projektu występowała zieleń urządzona, a jako wartości wskaźnika <i>Dodatkowa powierzchnia biologicznie czynna uzyskana w wyniku realizacji projektów</i> deklarowana jest całkowita powierzchnia, na której prowadzone są działania, co budzi wątpliwości, czy poprawnie określono wartość wskaźnika. W przypadku tego rodzaju projektów mogą wystąpić problemy na etapie rozliczenia projektu, tj. trudności</p>

DZIAŁANIE	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA OKREŚLONA W POIiŚ LUB SzOOP	MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA WARTOŚĆ DOCELOWA DO 2023 ROKU	REKOMENDACJA	UZASADNIENIE, W TYM SPOSÓB OSZACOWANIA WARTOŚCI
					z wykazaniem, że zadeklarowana powierzchnia jest faktycznie dodatkową powierzchnią biologicznie czynną. W większości projektów analiza zakresu rzeczowego przedsięwzięć wskazuje jednak na prawidłowe definiowanie i monitorowanie wartości wskaźnika.